

Domoljub

Ljubljani, 29. decembra 1938

Leto 51 - Štev. 52

Našim naročnikom!

»Domoljub«, največji slovenski tednik, zaključuje danes svoj 51. letnik. Zopet se obrača lastništvo lista na vse naročnike s prošnjo, da naroče list tudi za prihodnje leto, in na poverjenike, da poskusijo spraviti »Domoljuba« še v one redke slovenske družine, kamor doslej še ni prihajal.

»Domoljub« je tednik, ki je namenjen našemu podeželskemu ljudstvu, pred vsem kmetu, pa tudi delavcu, obrtniku in sploh malemu človeku. Njegov glavni namen je, da podpira in utrjuje slovensko katoliško skupnost. Vse, kar je katoliško, vse kar koristi slovenskemu kmetu, delavcu, obrtniku, malemu človeku, bo našlo v »Domoljubu« vnetega in neustrašenega zagovornika. Vse pa, kar ruši slovensko katoliško skupnost, bo list tudi v bodoče bičal in bralce opozarjal na nevarnosti, ki mu v tem pogledu prete. List ni glasilo nobene stranke; podpiral pa bo v politiki vedno ono stranko, o kateri vemo, da bo za nas Slovence največ dobrega storila. List ni glasilo nobene klike ali skupine ljudi, ampak ima v njem prostor vsakdo, ki hoče resno in iskreno koristiti slovenskemu ljudstvu. List bo tudi v bodoče pazil na to, da vedoma in hote ne bo nikdar zapisal besede, ki bi bila v nasprotju z večno veljavnimi načeli naše svete vere in, z naukom katoliške cerkve.

V uvodnih člankih bomo seznanjali naše bralce z važnimi vprašanji, o katerih mora biti vsak Slovec poučen, in dajali navodila, kako moramo mi kot Slovenci in katoličani presojsati dogodke pri nas doma in okrog nas.

List bo prinašal tudi v bodočem letu novice iz domačega in tujega sveta, vendar pa tako, da ta del lista ne bo nikomur v pohujšanje. Priznamo odkrito, da v tem pogledu ne moremo tekmovati z drugimi listi, ki marsikdaj prinašajo v svojih stolpcih novice, katere so zlasti za mladega človeka visoka šola, ki vzgaja bodoče zločince in moralne pokvarjence. Kdor hoče s takim branjem kvariti sebe in svojo družino, ta bo pač moral poseči po drugih listih.

»Domoljubovi« listki bodo letos posebno zanimivi. Zopet pa poudarjamo, da časopisni listek ne sme biti tak, da bi versko ali moralno kvaril bralce, zlasti mladino. List, ki hoče biti ljudstvu vodnik, ljudstva ne sme zavajati na stranpota.

Letos bomo ustregli tudi splošni želji naših naročnikov in približevali v vsaki številki vsaj dve strani lepih slik iz domačega in tujega sveta in življenja. Upamo, da bodo »Domoljubovec« slike ugajale prav vsem naročnikom.

Da bo v listu vedno prostor tudi za dopise iz raznih krajev naše dežele, je razumljivo. Enako smo poskrbeli, da bo imela vsaka številka dovolj smešnic in drobnih zanimivosti.

Posebno pa opozarjamo sedaj ob novem letu na dve stvari: Vsi oni stari in novi naročniki, ki bodo v januarju 1939 plačali celoletno naročnino za naš list, bodo zopet imeeli pravico do požarne podpore. Pravilnik za požarne podpore preobčujemo na drugem mestu. Letos je lastništvo lista naklonilo naročnikom, ki bodo v januarju 1939 plačali celoletno naročnino še nad 300 lepih, dragocenih nagrad, ki bodo razdeljene po žrebu. Tudi o tem smo že in bomo še v »Domoljubu« pisali.

K sklepu še to: Lepo vas prosimo, da naročnino za list takoj ob novem letu plačate. S tem olajšate delo upravi, s tem si zagotovite redno prejemanje lista, s tem si zagotovite podporo v primeru požarne nesreče in imate poleg vsega še priliko, da vam žreb določi eno od razpisanih nagrad.

Blagoslovljeno in srečno
novo leto 1939

želita
uredništvo in uprava »Domoljubac«

296.150 dinarjev ...

Uprava „Domoljuba“ je svo im zvestim naročnikom nakazala že 296.000 din požarnih podpor! V letu 1938 je prejelo požarno podporo 1000 din

37 „Domoljubovih“ naročnikov, ki so pravočasno plačali naročnino

Pravilnik

I. Vsak »Domoljubovec« naročnik, ki je v mesecu januarju poravnal celoletno naročnino za leto 1939, prejme od uprave »Domoljubac« podporo v znesku 1000 din, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki nimajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska uprava, se povrne rešena škoda do 1000 din.

II. Naročnik »Domoljubac« je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, ne glede na to, kdo je dal denar za naročbo lista.

III. Naročniki, ki prejema list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznam naročnikov in naročnina pravočasno odposlana »Domoljubovi« upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela

stanovanjska hiša ali stanovanje, in da je — če prejema list pri poverjeniku, res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto 1939.

V. Požarna podpora se ne izplača, četudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelec-naročniku, ki je požar sam povzročil;

2. naročniku, ki mu pogore samo gospodarska poslopja: hlev, skedenj, svinjaki, stelnik, kolnica, kozolec itd.;

3. stanovanjskim podnajemnikom;

4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje.

Če pogori hiša moža, čigar žena je naročena na »Domoljubac«, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema »Domoljubac«, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava »Domoljubac« se bo tega pravilnika točno držala in prošnji neupravičencev ne bo uvaževala.

Novo vlado smo dobili

Predsednik vlade dr. Stojadinovič je bil ne 21. decembra sprejet pri knezu namestniku Pavlu ter mu po navadi, ki velja po izvršenih volitvah, sporočil odstop vse svoje vlade. Knez namestnik Pavle je odstop vlade prejel ter dal naročilo za sestavo nove vlade pet dr. Stojadinoviču. V imenu Nj. Vel. kraja Petra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim so sprejeli odstop stare vlade in imenovali novo. S tem ukazom so postavili:

za predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinoviča, do daj predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra;

za prometnega ministra dr. Mehmeda Ćapaha, do zdaj prometnega ministra;

za pravosodnega ministra Milana Simoničiča, do zdaj pravosodnega ministra;

za kmetijskega ministra Svetozarja Stančoviča, do zdaj kmetijskega ministra;

za prosvetnega ministra Bogoljuba Kundliča, do zdaj ministra za gozdove in rudnike;

za ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetkoviča, do zdaj ministra za socialno politiko in narodno zdravje;

za ministra za gozdove in rudnike Dobroja Stošoviča, gradbenega ministra n. r.;

za finančnega ministra dr. Dušana Leica, dosedanjega finančnega ministra;

za gradbenega ministra dr. Miha Kreka, do zdaj ministra brez listnice;

za ministra brez listnice Vojislava Djordjeviča, do zdaj ministra brez listnice;

za ministra brez listnice dr. Djafera Kuenoviča, do zdaj ministra brez listnice;

za ministra vojske in mornarice armijskega generala Miljutina Nediča, do zdaj ministra za vojsko in mornarico;

za ministra za trgovino in industrijo inž. Nikola Kabalino, do zdaj ministra za trgovino in industrijo;

za ministra za telesno vzgojo Ante Matroviča, do zdaj ministra za telesno vzgojo;

za ministra pošte, telegrafa in telefona Antona Jovanoviča, do zdaj župana v Skoplju in bivšega narodnega poslanca;

za notranjega ministra Milana Acimoviča, do zdaj upravnika mesta Belgrada, in

za ministra brez listnice Franca Snoja, do zdaj ravnatelja kmetijske posojilnice v Gorju Radgoni.

Od članov prejšnje vlade ni v novem ministrskem svetu več naslednjih: dosedanjega notranjega ministra dr. Antona Korošca, dosedanjega prosvetnega ministra Dimitrija Magaraševića, dosedanjih ministrov brez listnice Nika Novakoviča in Svetislava Hodjera ter dosedanjega poštne ministra Vojka Čvrkiča.

Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinovič je dal sledečo izjavo za javnost:

Kr. vlada je odstopila, da bi najvišji ustavni činitelj mogel storiti potrebne sklepe oziroma na navedene državnozborske volitve. Nova vlada, ki ji imam tudi čast predsedovati, ne pomeni nikake spremembe smeri niti v zunanji niti v notranji politiki kraljevine Jugoslavije. Nadaljevali bomo z delom za izvedbo našega programa, ki je javnosti znan, in ki sem ga v svojih predvolivnih govorih ponovno povedal in pojasnil. Osebnih sprememb v vladi so bile izvršene zaradi stvar-

nih potreb. Želim pa posebno poudariti, da vsi mi, bivši in sedanji ministri, ostanemo prijatelji in sodelavci pri skupnem poslu.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČA. MO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA«
JE »SLOVENSKI DOM«
POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA«
V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILK LISTA NA OGLED.

Ed V gradbenem ministrstvu gre delo od rok. Minister za gradbo g. dr. Miha Krek je podpisal odlok, s katerim se je odobrila licitacija za zgraditev vodovoda v Suhi Krajini. Gradbena dela je dobila Tehna, d. z o. z. iz Ljubljane, ki je razpisana dela izlicitala za 1.781.731 din in 29 par. Nadalje je gradbeni minister odobril licitacijo in tozadevni spis odposlal banski upravi v Ljubljani v nadaljno postopanje za zgraditev sodobne ceste z drobnimi kockami, to je državne ceste Maribor—Pesnica. To delo je izlicital najnižji ponudnik Adolf Berliš iz Maribora za znesek 4 milijone 515.552 din. Nadalje se je odobrila licitacija za rekonstrukcijo državne ceste št. 2 Kranj—Naklo. Ta dela je prevzel kot najnižji ponudnik Ivan Bricej, stavebnik iz Ljubljane, za vsoto 8.740.774 din. Končno je gradbeno

Verni, a ne lahkoverni

Tamle sredi oktobra nekako je bilo. V več krajev naše domovine so zašli neki tujci. Obiskovali so le posamezne hiše. Kazali so še dosti čedne vzorce blaga in obetali so, da ga bodo prihodnje dni prodajali tu in tam — povedali so tudi, kje bo tisti srečni kraj — in prodajali ga bodo po praviljično nizkih cenah. Še to so marsikje dodali, da bodo v gostilni pri N. N. naprej plačali 20 din za vino, katelega bodo smeli piti vsi tisti, ki bodo od njih kupili blago. Blaga pa imajo na razpolago dva do tri, tudi celih osem vagonov!

Prišla je tista obljubljeni nedelja. Ljudje so kar v trumah hiteli na napovedane kraje. S koši in košarami in tudi s primerno denarno močjo. Kdor jim je branil in svetoval, naj ne hodijo in naj ne nasedajo nepoznanim tujcem na lim, ta se jim je zameril do dna duše. Nevoščljiv je, so ga sodili, sam bi rad vse pokupil, zato pa nam odgovarja.

Radi prehoda

zimske sezije prodajamo suknie, plašče, oblike in vse ostalo zimsko blago po znatno znižanih cenah! Manufaktura

Janko Češnik

Ljubljana, Lingarjeva ulica 1.

Veramon-ovitek

z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odstij vsakdo. Prosimo napravite poskus in prepričali se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami
Ovitek z 2 tabletama

Reg. po min. sod. pol. in nar. zdr. S. Dr. 15483. 26. V. 33.

ministrstvo odposlalo banski upravi v Ljubljani odlok, s katerim se odobri izvršitev betonskih vodnih naprav na reki Muri v obmejnem pasu pri Čmureku. Ta dela se bodo izvršila v lastni režiji ter so proračunana na vsoto 754.529 din, kar se bo plačalo iz rednega državnega proračuna.

Pa ne boš, Jaka! Tudi mi hočemo priti poceni do dobrega blaga. Ne boš ga ti sam kupoval za nizke denarje, potem pa nas navijal s cenami, kakršne boš sam postavil, — o, tudi mi hočemo enkrat kupiti blago naravnost iz prve roke.

Prišla je torej tista težko pričakovana nedelja. Vse je hitelo na kraj, kjer so mislili, da se jim bo nasmejala sreča in jim bo zrelo sadje padalo samo v roke. Toda, kako že pravi tista naša ponarodela Gregorčičeva?

A njega ni, a njega, njega ni — njega od nikoder ni! Težko pričakovanih dobrotnikov ni bilo od nikoder... Bog ve, kje so hodili in sleparili! Prevarane množice so se pa vračale praznih rok na svoje domove.

Sicer bi raje to povest zamolčali, a je vseeno prav, da jo napišemo. Zakaj ta povest nam kaže tisto našo narodno napako, ki smo že tudi v predalih tega lista nemalokrat bičali, pa je potrebna, da jo še bičamo. Prevelika zaupljivost do tujca, ki ga nič ne poznamo ali le slabo poznamo, in premajhna zaupljivost do domačina, s katerim imamo vsak dan opravka.

Kolikokrat smo že naselili tujcu na političnem področju, kolikokrat na gospodarskem področju, kolikokrat tudi na verskem področju! In kakor kaže, se do danes še nismo spametovali. Domačinu, ki nam govori resnico, njegovo resnicoljubnost zamerjamo in mu jo

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o V inozemstvo je odpotoval ministrski predsednik dr. Stojadinovič. Nadomestuje ga prometni minister dr. Spaho.

o Z redom Karadjordjeve zvezde I. stopnje je bil odlikovan voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec.

o Duhovniški letopis. Za župnijo Smihel pri Novem mestu je bil prezentiran g. Anton Bergant, kaplan v Št. Rupertu. Umeščeni so bili g. Janez Filipič, župnik v Krškem, na župnijo Naklo, g. Alojzij Kurent, župnik v Leskovcu, na župnijo Krško in g. Ivan Spendal, kaplan v Ljubnem, na to župnijo. Za upravitelja župnije Leskovec pri Krškem je bil imenovan g. Alojzij Štrukelj, kaplan istotam, eskurendo-upravitelja Grčarice pa g. Anton Skubic, župnik in dekan v Ribnici. Premeščeni so bili: g. Jožef Rozman, župni upravitelj v Grčaricah, za kaplana v Št. Vidu pri Stični (z bivališčem v Velikem Gabru), kot kaplana pa: g. Franc Tom z Dobrove v Št. Rupert in g. Franc Mozetič iz Trebnjega na Dobrovo. — Za škofijskega duhovnega svetnika je bil imenovan g. Janez Filipič, župnik v Naklem.

DOMAČE NOVICE

d Dr. Korošec je botroval. — Nedavno so krstili v Moravčah v župni cerkvi krepko Kristino, desetega otroka iz ugledne in verne Osolnikove družine pri Sv. Križu. Oče Lovro, mal posestnik in predsednik KPD, je poprosil našega narodnega voditelja dr. Korošca za botra, ki je draže volje prevzel bo-

štejemo v greh, za tujcem pa slepo deremo in drvimo, njegova beseda nam je več ko samo srebro in zlato. Tujec pa to našo slabost izkorišča in se naši lakovernosti smeje v pest.

Prav in lepo je, če se bere in piše o nas, da smo verni in pošteni Slovenci. Prav je, da smo obranili vero svojih očetov in da smo jo branili proti vsem zunanjim in notranjim nasprotnikom vseh časov in vseh dni. Prav je, da cenimo in uvažujemo besedo našega Slomška: Sveta vera nam bodi luč in materina beseda nam bodi kljub do prave narodove oaike. Sveta nam bodi vera, katero so nam ohranili naši predniki in kakor smo se je učili iz katekizma in ne nastavljammo svojih ušes kakemu novemu preroku iz jutrove dežele, ki nam hoče oznanjati reči, kakršnih še nismo slišali.

Tudi tega ne smemo zamolčati. Dobe se ljudje, ki iščejo politične resnice, politične gotovosti iz listov nam nasprotnih taborov. Ali ste že kdaj slišali, da je vaša kura sklepara z lisico prijateljske zveze in pri njej iskala nasvetov za svoje varstvo? Ali ni zato kura desetkrat bolj pametna kakor marsikdo, ki se pri svojem nasprotniku hoče poučiti o resnici. Zival se ne da preslepiti, le mi ljudje smo toliko nespametni, da se bolj zanašamo na svojega nasprotnika kakor na svojega zapupnika, če že nečemo reči prijatelja.

Potem še zaupljivost do tujca na torišču

trstvo in podaril neimovitemu očetu 1000 din. Ker pa boter ni mogel sam osebno priti h krstu, si je izbral za svojega namestnika župana Janeza Zajca. Družina Osolnikova se s hvaležnim srcem spominja plemenitega dobrotnika.

d Koledar, ki je priložen današnji številki »Domoljuba«, je koledar Zadrudne zveze, naše največje zadrudne organizacije. Velika večina naših posojilnic je včlanjena pri tej Zvezi. Besedilo na koledarju res preberite. Koledar pritrđite na tako mesto, da bo njegovo besedilo vse leto opozarjalo na važnost zadrudništva.

d Nova uprava Mestne hranilnice v Ljubljani. Na zadnji seji je ljubljanski občinski svet izbral novo upravo za Mestno hranilnico. Soglasno so bili izvoljeni: trgovec Josip Bahovec, odvetnik dr. Josip Ažman, kanonik dr. Tomaž Klinar, knjigovodja Viktor Kozamernik, stavbenik Emil Tomazič, višji računski inšpektor Albin Zajc, trgovec Janko Jovan, trg. poslovodja Ivan Kralj, uradnik Anton Babnik, višji tajnik državnih železnic v pokoju Franc Borštnar, mesarski mojster Jože Musar, trgovec Zvonimir Lukič, vodja zemljiške knjige Joško Medved, trgovski sodruđnik Alojzij Sitar, ravnatelj inž. Josip Sodja in tesarski mojster Robert Mihor.

d Na predlog Zveze združenih delavcev v Ljubljani in Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije, podružnice nameščencev socialnih zavodov v Ljubljani, je minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetkovič odobril izplačilo

našega narodnega gospodarstva. Samo eno pomislimo. Če bi imeli doma vse tiste težke tisočake in milijone, katere so si že pri nas zaslužili tujci zaradi naše suženjske naklonjenosti in zaupljivosti do vsega, kar nam je tujega.

Tole bi bil namen vsega tega pisanja ob nastopu novega leta: Učimo se misliti z lastnimi možgani in ne z izposojenimi. Le pomislimo, zakaj so nasedli tisti ljudje zapeljivi besedi tujih kramarjev. Zato, ker so pozabili na našo domačo modrost, ki pravi, da se je »Zastonj« o sv. Jakobu na ledu ubil. »Nekajc ga je pa pokopal.

Ponašamo se s slavno zmago na političnem polju. Ali nam bo ta zmaga kaj koristila? Le takrat, če jo bomo znali pravilno izrabiti. Če bomo znali ostati zvesti pridobljenim pozicijam.

Prav te dni mi je prišlo na uho tole, morebiti ne ravno osamljeno mnenje o zadnjih volitvah:

Slišite, ljudje, ki imate v to stran zavrtano glavo, čemu pa mi prav za prav volimo poslance? Ali mar zato, da bi jih izkopali iz dolgov, zato, da bi s poslanskimi dnevnici obogateli? Ne bodite tako nespametni... Ta misel mora takoj med staro šaro! Leto 1938 jo je nekje porodilo, naj v tem letu tudi zamrel! Držimo in ohranimo to, kar je našega!

Dobro okus

je posebna prednost odvajalnega sredstva Darmol. Vrhu tega deluje mlo in brez bolečin. Zato uživajo odrasli in otroci radi Darmol

Dr. Med. L. J. J. 1938
DARMOL

dvojne hranarine za božične praznike vsem delanezmožnim delavcem, ki so v staležu bolnih. Dalje odobril sklep uprave SUZORJA, da se podeli vsem nameščencem socialnega zavarovanja božična nagrada. Dvojna hranarina v gornjem primeru po zakonu o zavarovanju delavcev ni predvidena, zato ta predlog ZZD in odobritev s strani socialnega ministra vse delavstvo najtopleje pozdravlja.

d Ali slovenski kapitalisti spè? Ves svetovni kapital kaže veliko zanimanje za petrolejska polja v naši državi. Prvi poskusi so pokazali, da se nahajajo velika ležišča petroleja v okolici Daruvarja in v Medjimurju. Prvi so se oglasili angleški in ameriški kapitalisti, ki bi radi vzeli petrolejska polja v zakup. Med njimi se je oglasil tudi zastopnik znane ameriške zveze, katero vodi bivši finančni minister Mellon. Ta je ponudil odkup polj in obenem načrt za ustanovitev velike družbe z glavnico 500 milij. din. Kmalu so začeli ponujati denar veliki švicarski in nemški industrijski bogataši. Vsi se neverjetno pridno zanimajo v prvi vrsti za medjimurska petrolejska polja, ki so menda najbolj bogata. Toda tam je lastnica precejšnjega dela polj družba »Panonia«, katere večinski delničar je sin pokojnega srbskega politika Pašiča Rade Pašič. Naša država je sklenila obdržati zase v Medjimurju nekaj polj.

Švicarske ure, zlatina, ČUDEN, Prešernova 1

d Vsak ima svoje veselje. S strupenimi kačami živi v dobrem prijateljstvu kmet Peter Brakus iz Plitvičkih jezer. V malem zabojčku nosi s seboj več strupenih kač, ki jih je naložil doma in jih že več let vzgaja. Potuje okrog in razkazuje svojo umetnost: kače si ovija okrog vratu, jih polaga na lice, daje v usta, ne da bi ga katerakoli pičila. S tem ne preveč hvaležnim poslom si služi vsakdanji kruh, zlasti pa rad obiskuje šole in razkazuje otrokom ukročene kače.

VINA

Za težko delo je močno vino!
Dobite ga najlažje v
Centralni vinarni v Ljubljani!

d 40 letnico zvestega službovanja je te dni slavilo pri Kranjski industrijski družbi 12 delavcev. Tvornica jim je priredila slavnostno kosilo ter jim izrekla svoje priznanje tudi z lepo denarno nagrado.

d Novo zapadi sneg, veselje smučarjev, povzroča pa tudi veliko oviro prometu. O prvih nesrečah zaradi velikih snežnih zametov poročajo iz Srbije. V Timočki Krajini je zapadel nenavadno visok sneg. Snežni zameti so nakopčili povsod do enega metra snega, na nekaterih bolj odprtih mestih pa celo po tri metre. Zaradi tega je obtičal v snegu tovorni vlak, ki je odplejal iz Niša proti Knjaževcu. Obstal je pri postaji Gramada. Prav tako pa je obtičal tudi avtobus na progi Požarevec-Veliko gradišče. V njem je bilo 30 potnikov. Preostalo jim ni nič drugega, kakor da so v visokem snegu odšli peš dve uri daleč v bližnjo vas, odkoder so telefonirali po pomoč. Pripeljal je nov avtobus, t

Če vodijo občino pravi možje

Te dni je poteklo tretje leto, odkar vodi ljubljansko občinsko gospodarstvo mestni svet s predsednikom občine dr. Adlešičem na čelu. Prejšnji teden je bila zopet seja, na kateri je poveljal gospod župan tudi sledeče:

Ko smo prevzeli oskrbnitvo občine ljubljanske, je bilo njeno gospodarstvo tako hudo bolno, da so nad njo obupavali celo njeni dotedanji varuhi. Brez oklevanja smo iz rok kraljevskih namestnikov prevzeli tvegano nalogo njenega ozdravljenja in se lotili trdega dela. Prvo leto smo ugotavljali njene bolezni, jih lečili in zdravili, da smo gospodarstvo mestne občine spet spravili v reden tek. Drugo leto smo v glavnem posvetili svoje moči njeni ozdravitvi, da je ljubljanska mestna občina spet pridobila zaupanje ter smela pričeti z načrti. Tretje leto je Ljubljana z mladeniškim poletom začela že uresničevati načrte ter z najmanjšimi stroški napravila toliko nujno potrebnega in lepega, da so umolknilo očitki naših nasprotnikov in da danes po uspešnem delu lahko pogumno gledamo naprej ter se pripravljamo za uresničenje še večjih in lepših zamisli in načrtov.

Ko smo prevzeli upravo, je bilo gospodarsko stanje mestne občine ljubljanske obupno! Do kraja proračunskega leta je manjkalo še več mesecev, proračun pa je bil že skoraj izčrpan. Blagajne prazne! Namesto denarja pa visok kup za več let neporavnanih računov. Eksekutor je upravljal občinsko blagajno v Mostah in v Zgornji Šiški. V Ljubljani je stal že pred vrati in tudi že rubil. Pri 12% nih obrestih so dolgovi grozeče rasli in proračunskega primanjkljaja je bilo nad 16 milijonov. Takoj smo sprevideli, da je nemogoče brez težje operacije. Proračun smo morali postaviti na trdno podlago gospodarstva in smo uvedli skrajno štedljivost na vseh koncih. Poglavito prizadevanje je šlo za tem, da smo

pričeli redno odplačevati na novo zapadle obroke in da smo mestni občini znova pridobili kredit ter ji tako vrnili ugled.

Pri pregledu mestnih financ smo videli, da ima mestna občina ljubljanska s Splošno maloželezniško družbo nad 200 milijonov dolgov in da je najbolj zadolženo mesto v državi, ker je takrat prišlo na vsakega prebivalca skoraj 3227 din občinskih dolgov. V mišnici finančnega poročevalca je bilo za štiri milijone in pol zapadlih računov. Pri plačevanju računov je odločalo marsikaj, res potrebni obrtniki in trgovci so pa morali čakati na denar. Uradništvu in delavstvu je že pretilo presenečenje, da ne bodo dobili več plač. Gospod župan je nato poudarjal prvi uspeh nove mestne uprave, da se ji je posrečilo potom Državne hipotekarne banke doseči delovanje Mestne hranilnice ljubljanske, kar se ni posrečilo prejšnji upravi.

Gospod župan je v nadaljnjem poročilu pojasnjeval zlasti vprašanje Splošne maloželezniške družbe. Občinski upravi se je posrečilo s premišljeno potezo, da je občina postala edina lastnica podjetja. Z domačimi delavci je zgradila novo progo in uredila dolensko. Prejšnja uprava ni imela niti pregleda mestne imovine, ni imela niti inventarja premičnin. Ugotovili smo, da znaša vrednost vsega mestnega inventarja, torej mestnega zaklada, pogrebnega zavoda, Delavskega doma, mestne elektrarne itd. nad 72 milijonov din. Vrednost mestnih nepremičnin pa znaša skupno 184,817.284 din.

V danaljnem poročilu je gospod župan nanizal vsa stremljenja mestne uprave na socialnem, kulturnem, gospodarskem in prosvetnem polju in navajal v glavnih obrisih, kaj je vse sedanja uprava dosegla s svojim smotrnim, načrtno zasnovanim delom.

d Zanimiv izum. Pripravo, s katero lahko nadziraš delovanje ključavnic, je izumil učitelj na srednji tehnični šoli v Novem Sadu Božidar Petrovič. Praprava opozori lastnika, ki je blagajno le zaprl in ne zaklenil, da je treba storiti še to drugo. Posebno uporabna pa je za primer vloma. Čim začne kdo vrtati po blagajni, se oglasi zvonec, ki opozori stanovalce v hiši, da se ob blagajni nahaja nepoklican človek. Prav tako se da izum uporabiti pri ključavnicah v vratih. Petrovič je svoj izum že na več mestih z uspehom pokazal.

d Oslove »muhe« pred sarajevskim sodiščem. Osel, last posestnika Meha Prideja, se je pasel na travniku. Pa pridejo mimo otroci in ga začno dražiti. Ker se za vse to ni zmenil, so nataknil na palico iglo in ga začeli badati. Tudi za to se osel ni razjezil. Pač pa je pograbil prvega, ki se je nekoliko pozneje pojavil v njegovi neposredni bližini. Obgrizel ga je po vratu in hrbtu, da bi bil deček skoraj umrl zaradi hudih poškodb. Pa tudi drugemu dečku, ki je svojemu tovarišu priskočil na pomoč, ni prizanesel. Zaradi vsega tega je moral pred sodišče oslov gospodar, katerega je sodišče oprostilo vsake kazni zato, ker so otroci sami izžvali žival.

d Zveza združenih delavcev nam je poslala sledeče pismo: »V imenu slovenskega katoliškega delavstva, organiziranega v Zvezi združenih delavcev, vam želimo blagoslovlje-

ne božične praznike in srečno Novo leto. — Tudi »Domoljub« želi Zvezi združenih delavcev blagoslovljeno Novo leto, polno uspehov v korist slovenskega katoliškega delavstva.

d Ljubljana ima vse osnovne pogoje za turistično mesto. Ljubljana je tudi mesto velikih zgodovinskih dogodkov in ljubljanski muzej hrani dragocenosti, ki se morejo pokazati povsod. A tudi ljubljanski muzej trpi zaradi premajhnega prostora ter je tako prenatrpan, da postaja že bolj skladišče ko muzej. Tudi muzej bi bil lahko prvovrstna privlačnost za tujce. Še celo vrsto drugih stvari bi mogli omeniti in vse bi dokazovale, da ima Ljubljana vse osnovne pogoje za turistično mesto. Ti osnovni pogoji pa so danes še neizkoriščeni in zato potuje skozi ter mimo Ljubljane na stotine tujcev na sever in na jug, ne da bi se ustavili v slovenski prestolnici. Ne smeli bi tega trpeti, če res hočemo napredovati. Zato pa je nujno, da zaslovi Ljubljana tudi po svojih velikih prireditvah, zato mora Ljubljana dobiti veliko dvorano za največje nastope, veliko gledališče in veliko koncertno dvorano. Kar je nujno, se mora izvršiti, pa čeprav velja denar. Ampak samo na ta način se dobi nov denar.

d Stoletnik, ki ni bil še nikoli bolan, živi v Sanskem Mostu. Piše se Smajo Bejdič. Na starost živi v samotni hišici od podpor, ki mu jih dajeta njegova dva sinova. Še zmerom pa ne more živeti brez cigarete in črne kave,

BISTER

konjski

FLUID

je odlično sredstvo za vžiranje pri raznih poškodbah nog in kit, pri revmatizmu ter pri težkem delu.

Bister prašek za konje prepreči mnogotere konjske bolezni, posebno pa nadubo.

MLEKIN

prašek je preizkušeno sredstvo za pomnožitev mleka pri kravah, dalje za pitje in prebavo, da celo za pomišljanje. Uspeh zagotovljen v 8 dneh.

navodilo priloženo. Steklenica Bister fluida Din 24 — po pošti Din 86 —. Bister prašek zavoj Din 10 —. Mlekin zavoj (1 kg) Din 15 —, zavoj (4 kg) Din 52 — poština posebej.

Prodaja Drogerija Ivan Kanc, Ljubljana-Mebotičnik

kakor tudi drugi muslimani ne. Le bolan ni bil vse življenje nikoli.

katerim so se napol zmrzli potniki odpeljali nazaj v Požarevac.

d 25.000 gluhonemnih je sedaj v Jugoslaviji. Zanje bi bilo treba ustanoviti vsaj 10 šol, ker so sedaj v državi samo 4 šole za gluhone, in sicer v Ljubljani, Jagodini, Zagrebu in Beogradu.

d Komisijski ogled stare proge od Pijave proti Trebnjem je bil že pretekli ponedeljek. Ta proga je tako slaba, da ni zmožna za večji promet, kaj šele za promet brzovlakov. Progo bodo čisto preuredili, izravnali ovinke in položili dolge tračnice. Denar za to je že dovoljen.

d Vse gre, samo začeti je treba. Veliko novo cerkev grade kmetje v Budrovcu pri Gjurgievcu na Hrvaškem. Vas ima 250 hišnih števil ter je oddaljena od svoje dosedanje fare 8 km. Da bi jim bila cerkev bližje, so se kmetje domenili, da bodo med seboj nabrali potreben gradbeni material ter denar, povrh pa bodo še s kulukom opravili večino del. Cerkev bo veljala okrog 700.000 din.

d 104 letna starka je umrla v vasi Dedine pri Križevcih. Mara Blagaj je bila do zadnjih dni čila in krepka ter je opravljala vsa lažja dela pri hiši. Nikdar v življenju ni legla v posteljo zaradi bolezni. Pač pa je imela temno slutnjo, da jo bo prva bolezen, ki se je bo lotila, potegnila v grob. Tako se je tudi zgodilo. Prehladila se je, dobila pljučnico in po kratki bolezni umrla.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josefa« vode.

d Graščina Fužine prodana. Stara graščina na Fužinah z vsemi ogromnimi zemljišči, tako travniki, njivami, pašniki in gozdovi, katere lastniki so bili v začetku prejšnjega stoletja podjetni trgovci in tovarnarji Terpinči, je prišla te dni na javno dražbo. Dražbo je vodil sodnik dr. Bajič. Graščina z vsemi gospodarskimi poslopji in pristavami, s parkom in ostalimi zemljišči je bila pred leti sodno cenjena na 13.798.300 dinarjev. Najnižji ponudek za vsa poslopja in zemljišča pa je bil določen na 9.878.804 din. Državni zaklad je zdražil različne parcele v 19 skupinah za skupno vsoto 2.115.489 din. Večino so bila zemljišča zdravljena za najnižji ponudek. Za prve skupine, ki

so vsebovale gozdove v k. o. Slape, je bila hujša bitka. Zdraženi so bili gozdovi celo nad cenilno vrednostjo, drugače pa nad najnižjim ponudkom. Med drugim je državni zaklad zdražil posestvo v Razorih s stavbami, njivami in gozdovi za 110.000 din nad najnižji ponudek 96.786 din. Vevške papirnice so zdražile parc. šte. 558 k. o. Slape, obširen travnik za najnižji ponudek 375.237. Prav nazadnje je prišel na dražbo stari grad z gospodarskimi poslopji, parkom, vrtom in pritiskalinami. Cenilna vrednost je bila 2.798.735 din, najnižji ponudek določen na 1.865.824 din. Za ta ponudek so vevške papirnice zdražile grad. Mnogi posestniki so se zanimali za razne travnike in njive, pa niso mogli uspešno tekmovali z glavnimi ponudniki. Posestnik Ivan Keber iz D. M. v Polju je zdražil le gozd, ležeč v k. o. Lipoglav, ki obsega nad 53.000 kvadratnih metrov in je bil cenjen na 3379 dinarjev, za najnižji ponudek 2253 din. Za ostale ogromne zemljiške parcele, pušče in travnike ni bilo nobenega interesenta in zato je njih dražba izostala. Ta zemljišča ostanejo še v nadaljnji lasti sedanjih lastnic.

d Nov delavski dom v Splitu. Dograjen bo bržkone že na spomlad. V njem bodo delavska stanovanja in kuhinja po zgledu ostalih delavskih domov v naši državi. Večji del stroškov bo krila Delavska zbornica. Zanimiv je tudi pregled gibanj v Dalmaciji v letošnjem letu. Delavci so 55 krat stopili v stavko. Vsega skupaj je stakalo 14.700 delavcev v 307 podjetjih. Povprečno so delavci dosegli, da so se jim povišale mezde za 30%, a delovni čas se je skoraj povsod omejil na osem ur dnevnega dela. Te številke so več kot zgovoren dokaz za to, da je bila socialna zakonodaja Stojadinovičeve vlade koristna in pravična, ker se je delavecem omogočil zakoniti boj za svoje pravice.

d Muslimani ne bodo smeli sklepati mešanih zakonov. Tako je odločil vrhovni svet muslimanske verske zajednice. Ta sklep so narekovali svojevrstni dogodki, o katerih smo tudi v našem listu pisali. Zlasti so bili živahni v tem poročju Judje, odnosno Judinje iz Avstrije in Nemčije, ki so si hotele z zakonom »na hitro roko« pridobiti jugoslovansko dr-

24 krvavo zasluženih milijonov

Te dni je prispel iz Nemčije zadnji transport prekmurskih sezonskih delavcev. Bila sta to samo dva vagona. Sedaj prihajajo le še manjše skupinice, ki so se z odhodom v domovino zakasnile. Prispelo je vsega skupaj 10 velikih in eden manjši prevoz, s katerimi se je vrnilo skupno 6381 oseb, od tega 3370 moških in 3011 žensk. Seveda niso bili to sami Prekmurci, kakih 1000 delavcev je bilo iz Vojvodine in Slavonije, nekaj tudi iz ostalih delov Slovenije. Vsega skupaj pa je bilo v Nemčiji letos okrog 6000 Prekmurcev na sezonskem delu. Gospodarski pomen tega sezonskega dela je za Prekmurje ogromen. Povprečni zaslužek vsakega delavca v Nemčiji

je bil letos srednji, nekateri so se pri povratku zelo hvalili, drugi pa so bili zaposleni v krajih in pri takem delu, kjer se je letos zaslužilo mnogo manj, kakor prejšnja leta. Skupno pa so poslali ves denar potom klingeru, dobe za nemško marko okrog 14.50 din, kar da skupaj 24.217.334 din. Vsekakor je to ogromna vsota, ki se v našem Prekmurju zelo pozna. Tolik denar za razmerno majhno pokrajino je vsekakor velika gospodarska pridobitev. Vpliv zaslužka na sezonskem delu se je poznal v Prekmurju v časih najhujše denarne krize. Prekmurske hranilnice in posojilnice so imele vodno dovolj denarja.

žavljanstvo. Muslimanska cerkvena sodišča, tako imenovana šerijatska sodišča, so se sklepanju mešanih zakonov začela upirati, dokler ni nazadnje vrhovni verski svet s pritrilom poglavarja reis-ul-ulme objavil sklep, da mešanih zakonov ne bo več priznal. Izjemo bodo dovolili le tistim muslimanom, ki žive v krajih, kjer so drugoverci v večini, vendar pa mora za sklenitev takega zakona izdati posebno dovoljenje verski poglavar. Le tistim, ki so do sedaj sklenili mešane zakone, bodo zakoni priznani.

RAZGLAS!

Uprava občine Zagorje javno razglašala, da se vrši običajni letni živalski in kramarski sejem, kakor vsako leto, tudi letos, in sicer v soboto, dne 31. decembra 1938. Kupci in prodajalci vljudno vabljeni! — Uprava občine Zagorje.

d Povest o pogumnem dekletu. Te dni sta se mudila v Škofji Loki gospod in gospa K. iz St. Vida nad Ljubljano. Pripeljala sta se na zapravljičko, v katerega sta bila vprežena dva konja. Ko sta se vračala, je mož šel v trafikó v Kapucinskem predmestju, gospa je pa osta-

la na vozu in pazila na konja. Tedaj je mimo pripeljal neki avtomobil. Konja sta se splašila in začela dirjati in nihče se ju ni upal ustaviti. Tudi vse prizadevanje gospe na vozu je bilo zastonj. Malo pred Šifrarjem se je voz močno nagnil in gospa K. je padla z voza. Konja sta jo vlekla za seboj. To je opazila 18 letna gdč. Minka Zihelr, doma iz Litiče. Skočila je pred konja in ju zagrabila za vajeti. To bi jo kmalu veljalo življenje, ker sta se konja vspeela na zadnje noge, tako da je prišla gospodična pod konja, vendar se ji k sreči ni nič hudega zgodilo. Medtem so prihiteli ljudje dvignili nezavestno gospo K. in poklicali zdravnika, ki je odredil, da so jo takoj prepekljali v bojnišnico v Ljubljano. Gospa ima zlomljeno roko in nogo. Gospa bi se gotovo ubila, če ne bi gdč. Minka tako pogumno ustavila konj. Tako je 18 letno dekle rešilo življenje materi treh malih otrok.

d Božične počitnice zaradi zadnjega ministrskega odloka trajajo od vštetelega 24. dec. 1938 do vštetelega 9. jan. 1939.

d Novi slovenski minister Franc Snaj je obiskal za praznike svojo domačo občino Radgono, kjer so mu priredili zelo slovesen sprejem.

d Oster mraz je sopen zavlačal te dni. V ponedeljek zjutraj je kazal v Ljubljani toploter 18 stopinj Celzija pod ničlo. Pa pravijo da bo še hujše.

d 100.000 din za popravilo stanovanjskih poslopj naseljenecv v vasi Beniča v Slov. krajini je odobril kmetijski minister.

d 25 letni jubilej glasila slovensko-kranjskih Slovencev. »Novine slovenske Krajine« so ob 25 letnem jubileju izšle v slavnostni številki na 16 straneh z uvodno besedo ustanovitelja in urednika Jožeta Klekla. Vsebinska je prav pisana in bogata ter predstavlja kratek pregled upravnega gospodarskega in kulturnega dela pri napredku Prekmurja v zadnjih 20 letih. Lepe misli so napisali za jubilejno številko »Novine« prevz. knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič, univ. prof. dr. Slavič, izseljenški duhovni g. Camplin, župan mesta Ljubljane dr. Adlešič, poslanec dr. Klar in drugi. Več strani je posvečenih našim izseljencem z izčrpnim člankom šefa borze dela Kerca Ravnatelj inž. Ivo Zobec je podal zgodovino soboške gimnazije, okrajna načelnika dr. Bratina in Gabrijan pišeta o upravi Prekmurja, bivši poslanec Benko o industriji v Slovenski v Lendavi, predsednik okrajnih sodišč v Mur-Krajini, ravnatelj Dobernik o meščanski šoli ski Soboti in Lendavi dr. Šumenjak in dr. Košan o sodstvu, predsednik Obrtne zadruge Šte-

Spremembe v upravi delavskih ustanov

Zveza združenih delavcev je priredila pred kratkim strokovni tečaj, katerega se je udeležilo nad 70 članov — odposlancev iz raznih delov Slovenije.

Tečaj je počastil s svojim obiskom minister dr. Krek, ki je viharno pozdravljen nagovoril tečajnike.

V svojem govoru je gospod minister poudaril pomembnost tečaja v sedanjem položaju, ko je JSZ v razslu. Omenil je skušnje iz svojega udeleževanja v strokovnem gibanju slovenskega krščanskega delavstva, v katerem so se pred 15. leti začela pojavljati razpoložnja, ki so končno privedla do izstopa katoliško usmerjenega delavstva iz JSZ in do ustanovitve ZZZ.

Državnozborske volitve so vrgle JSZ krinko raz obraz, ko so šli voditelji JSZ odkrito proti narodni skupnosti. Članstvo JSZ je sedaj spregledalo. Ker pa JSZ sedaj razpada, je dolžnost ZZZ, da vse to razočarano delavstvo strne v svojih vrstah ZZZ.

Gospod minister je tudi poudaril potrebo, da ima slovensko delavstvo vrhovno cen-

tralo na sedežu vlade zaradi izdelovanja predlogov in zakonskih osnutkov ter sodelovanja v vprašanih delavske zaščite z drž. oblastjo. Da pa kljub temu mora ohraniti svojo slovensko in katoliško osnovo, ki se mora pokazati predvsem v dejanjih za zaščito delavskih koristi.

Glede delavskih socialnih ustanov je izjavil gospod minister, da je prišel čas, da zavedno slovensko delavstvo ne bo več moglo gledati, kako njegove ustanove upravljajo salonski proletarci, gospodje, ki so zgubili vse vezi z delavstvom in smisel za njegove težnje.

»V tem oziru bo padla kmalu odločitev«, je končal gospod minister svoj govor, »ker v delavskih ustanovah sede salonski proletarci, ki nimajo pooblastil za to. Našla se bodo pota, da pridejo Delavska zbornica in druge socialne ustanove iz njihovih rok v roke predstavnikov moderne delavske organizacije ZZZ, da bodo delavstvo vodili mladi borci iz zdravega delavskega stanu našega naroda.«

Izseljevanje iz Jugoslavije

Izseljevanje iz naše države se je, kakor znano, zaradi Amerike, kakor tudi zaradi svetovne gospodarske stiske zelo zmanjšalo. Vendar pa so našle, kakor je to naravno, naše odvečne delovne sile mesta evropskih in južnoameriških državah. Seveda so te številke v primeri z izseljevanjem pred vojno nizke. V evropske države se je izselilo lansko leto iz Jugoslavije okoli 16.000 oseb, tako na primer v Francijo 9.600, v Nemčijo 2.500, v Češkoslovaško 730, v Romunijo 500, v Avstrijo 360, v Albanijo 260, v Belgijo 200 itd. V prekomorske države pa se jih je izselilo lani 5.000, in sicer v Zedinjene države severne Amerike 2.400, v Kanado 1.000, v Argentinijo 840, v Avstrijo 450, v Novo Zelandijo 140, v Čile 50, v Črno goro 50, v Brazilijo 40, v južno

Afriko 50 itd. V istem času se je vrnilo iz izseljeništvu v domovino okoli 6.000 oseb. Relativno pa je izseljevanje v zadnjih letih naraslo, kar se zlasti kaže v skupni vsoti denarja, ki so ga poslali izseljenci domov. Ta vsota znaša danes okoli 40 milijonov več kakor pred leti. Zanimivo je, da se v zadnjem času naši izseljenci najbolje počutijo v južni Ameriki, zlasti v Boliviji, ki je postala za Hrvate nekaka nova Kalifornija. Večinoma so naseljeni Jugoslovani v mestu Oruro, kjer se bavijo večji del s trgovino. To so v prvi vrsti Dalmatinci, in sicer jih je največ z otoka Hvara. Ti Hrvatje so v zadnjih 20 letih v Boliviji zgradili celo mrežo železnic, potov in mostov.

fani Sukič o obrtništvu, zdravnik dr. Jože Pečan pa o zdravstvu Slovenske Krajine. Jubilejno številko »Novine« krasi 42 lepih slik.

d **Zimsko veselje okrog Ljubljane.** Ljubljanski smučarji imajo nekaj prav lepih bližnjih izletnih točk. Mahnejo jo k Sv. Katarini, na Kurešček, v Podutik. Tisti, ki imajo več časa in denarja, se odpravijo na Polževo, na Krvavec, na Veliko planino, na Vogel, v Planico, na Pokljuko, k Triglavskim jezerom, na Koroško in kakor se že vsi ti lepi zimskoizletni kraji imenujejo. Dobro obloženi odhajajo — tako hitro jih spet ne bo nazaj — razen tistih, ki jim služba ne dovoljuje daljšega zamujanja. Tisti, ki ne utegnejo kam dalje iz mesta, bodo smučali v bližini: pod Tivolijem (na tako imenovanem »idiotskem travniku«), po Rožniku okrog, po Šišenskem hribu in po Golovcu proti Orlom. Ljudje, ki za smučanje nimajo posebnega smisla, bodo vztrajno hodili peš na Šmarno goro, kljub snegu in mrazu. Od jutra do večera se bo po gladkih ploskvah preganjala mladina, pa tudi starejši ljudje bodo prihajali. Geslo, da pozimi nima smisla sedeti doma za pečjo, ker je to škodljivo ljubemu zdravju, je tudi v Ljubljani zadnja leta že zmagoslavno prodrlo.

d **Goreča petrolejka ji je padla iz rok** in vžgala se je hiša posestnika Kotnika Alojza iz Legna pri Slovenjem Gradu. Zena je zvečer nekaj iskala na podstrešju in nenadoma ji je padla iz rok luč. V hipu je objel plamen vse bližnje lesene dele, ona sama pa je v groznem strahu zbudila hišne prebivalce. Na pomoč je prihitela gasilska četa iz Šmartna in iz Legna, a kljub vsemu je ostalo od šele novozgrajene in še ne čisto gotove hiše samo golo zidovje. Temu posestniku je sedaj že v tretjič pogorelo in je zelo prizadet.

d **300 krajevnih organizacij šteje sedaj nemški »Kulturbund«** v Jugoslaviji. To so ugotovili nedavno na glavni skupščini v Novem Sadu.

d **Revija »Naše noše, naši domovi«**, 25 dinarjev. Društvo »Naša škrinjca«, Ljubljana.

d **V Kragujevcu so zaprli jetničarja Petroviča in Čičiča**, ker sta za 100.000 din omogočila hajduku Koreju, da je pobežnil iz zaporu.

d **Glavni jugoslovanski učenjak Nikola Tesla**, ki biva v Ameriki, je objavil v »Američem Srbobranu« članek, v katerem pravi, da so volitve pokazale, kdo je legalni zastopnik Srbov. To, da je edino dr. Stojadinovič, ki je tudi takoj v začetku volivne borbe naglasil, da je pripravljen skleniti sporazum z dr. V.

Mačkom. Samo od dr. Mačka, da je odvisno, če do tega sporazuma tudi pride.

d **Za delavska stanovanja.** — Minister Cvetkovič je podpisal odlok o odobritvi trimilijonskega posojila ljubljanski občini za zidavo delavskih stanovanj. Posojilo bo dobila občina iz fondov borze dela.

d **Za prostovoljce-borce.** Bivši ministrski svet je izdal uredbu, po kateri dobre dobrovoljci-borci posebne 4% obveznice v skupni nominalni višini 50.000 din, dobrovoljci-ncborci pa v višini 30.000 din. Kot dobrovoljci se priznavajo vsi, ki imajo potrjeno, da se jim je dobrovoljstvo priznalo. Fin. minister mora dati v državni proračun potrebno vsoto, da pokrije obresti in amortizacijo za te obveznice. Uredba se je izdala, ker ni več toliko zemlje, da bi mogli vsi dobrovoljci dobiti po 5 ha zemlje. Dobrovoljci, ki so zemljo že dobili, seveda novih obveznic ne dobe.

d **Hrvatski Martin Krpan.** Golorok je zadavil velikega volka kmet Stojan Vladislavljevič iz Trnavca pri Korenici v Liki. Stojanovo edino premoženje je bilo 24 ovac. Pred dnevi, ko je začel naletavati sneg, so morale ovce ostati doma na dvorišču. Gospodar pa se je grel ob domačem ognjišču. Ko je okrog polдне stopil pogledat k ovcam, je videl strašno sliko. Vse ovce so raztrgane ležale po tleh,

a čez plot se je poganjal velik volk. Kmet, ki je videl vse svoje imetje uničeno, se je zameglilo pred očmi. Kot brezumen je skočil proti volku in ga zgrabil z golimi roki. Stojanovo volku ni bilo do borbe. Poskušal je pobežniti in preskočiti plot. Pa ni šlo. Spet ga je Stojan zgrabil in začel daviti. Posrečilo se mu je, da je zverini vtaknil v gobec svojo pest in jo globoko potisnil v goitanec. Volk je sprva stisnil roko, ko ga je pa začelo daviti, je moral odjenjati, dokler se ni zadušil. Vladislavljevič je volka potem odril in šel z nagačeno kožo prosjačit naokrog, da bi mu dobri ljudje pomagali iz revščine. Nekateri sosedje so mu v znak priznanja podarili več ovac.

d **Da ne bo zgube in zamude.** Ministrstvo pošte, telegrafa in telefona je odredilo, da morajo pošiljatelji poštnih nakaznic na pobotnici napisati znesek dinarjev samo z besedami, znesek pa le s številkami. Poštna direkcija opozarja na to odredbo pošiljatelje poštnih nakaznic, ker so pošte dolžne, da nakaznice, ki niso pravilno izpolnjene, ne sprejmejo.

d **1450 kg težak zvon je darovala frančiškanska cerkev** v Dubrovniku kraljica Marija.

d **Radijskih naročnikov je bilo v letu 1937 že 111.994.** Se l. 1936 je bilo vseh le 95.926, l. 1931 pa celo samo 47.880. V obojih posameznih poštnih direkcij je bilo naročnikov: belgrajske 19.699, ljubljanske 16.029, novosadske 34.104, zagrebske 24.081, sarajevske 5063, splitske 4484, skopljske 6613 in cetinjske 1922.

IZ DOMAČE POLITIKE

p **Italijanski zunanji minister grof Ciano**, ki se je mudil te dni na Madjarskem, se je 21. dec. preko Ljubljane, Rakeka in Trsta vrnil v svojo domovino.

p **Na napačni poti.** Dne 24. dec. okoli 20.30 je večja skupina kmetov, ki so bili precej razgreti od pijače ter so prišli iz okolice v Marijo Bistrico k polnočnici, napadla s streljanjem, metanjem kamenja ter s koli orožnike, ki so se tedaj mudili v svoji orožniški postaji. Ta skupina kmetov je pobila vsa okna na tej zgradbi. Poveljnik orožniške postaje jih

„Sam Bog nam je ostal...“

Tako je naslov progasu, ki so ga češki katoliški kulturni delavci naslovili na učiteljstvo in v katerem pišejo doslovno takole: »Obračamo se na Vas s prošnjo, da bi vrnili šoli Boga: Kristusa, njegovo učenje in simbol njegove ljubezni: križ. Naš narod je zdaj ubog in berač. Velik del vrednot, ki so predstavljali njegovo bogastvo, je uničenih. Samo Bog je ostal. Ohranite moč v silo naroda, ki je toliko izgubil. Krščansko ljudstvo — naj bo že v kateremkoli političnem taboru — vam bo zato hvaležno. V inozemstvu imamo sloves naroda, ki je brezvestno uničeval verske vrednote. Verski radikalizem je razburjal duhove doma in je dal v roke nasprotnika odlično orožje, s katerim nas je v zadnjih mesecih tako strašno udaril. Delali smo napake. Sedaj pa je najboljša priložnost, da te napake popravimo in se zblizamo. Naš narod potrebuje zdaj enotnosti kot redkokdaj poprej v zgodovini. Ne pozabimo, da so Bog, Cerkev in sveti češki patroni danes naša edina uteha in uteha naših odvzetih bratov.

Ne obračamo se na urade, temveč na vas, učiteljstvo. Tudi sedanji predpisi popolnoma omogočujejo, da bi s križem tudi Kristusovo nesrečo in molitev vpeljali v šole. Vemo dobro, da učiteljstvo ljubi narod, iz katerega je zrastle. In zaradi te ljubezni vas prosimo: pomagajte, da izgine vsaj ena od teh ran, ki so v teh časih tako bolešno padle na telo našega preizkušenege naroda! Pustimo zastojno delo in to, kar nas razdvaja ter se obrnimo k tisočletnim virom moči in enosti našega naroda!«

Ta progasa je podpisalo mnogo vseučiliških profesorjev, laikov, ter pisateljev, med njimi rektor brnske univerze in največji sedanji češkoslovaški kritik in literarni zgodovinar Arne Novak, znani polihistor in jezikoslovec bivši rektor univerze zdaj profesor na univerzi v Pragi Miloš Weingert, univ. prof. Jar. Sedlaček, ter drugi profesorji iz vseh univerz v državi. Izmed pisateljev pa veliki prozaist Jan Čep ter pesnik Jan Zehradniček, ljubljencec umrlega F. X. Salda.

je v imenu zakona pozval, naj prenehajo z napadom in se razidejo. Napadalcu pa ga niso hoteli poslušati, pač pa so se ob nedovoljenih vzklikih spet poslužili orožja, napadali dalje orožniško postajo in orožnike, ki so bili po predpisih svoje službe primorani uporabiti Takoj za tem so se napadalec razbežali. Pri tem spopadu je bil eden ubit, ranjenih pa pet. Od petih je pozneje eden tudi v bolnišnici umrl. Višji uradnik banske uprave ter višji orožniški častnik sta bila takoj poslana na kraj napada, da ugotovita dejansko stanje.

p Uradne številke o volitvah v Sloveniji
Glavni volilni odbor v Belgradu je ugotovil, da je bilo pri državnozbornih volitvah oddanih v Sloveniji vseh glasov 216.610. Od tega števila je glasovalo za listo dr. Stojadinoviča 170.257 volilcev, za Ljotičevo listo 1127, za dr. Mačka pa 45.226 volilcev.

p Prva seja nove narodne skupščine.
»Obzor« prinaša iz Belgrada, da bo glavni volilni odbor imel še 15 dni dela, dokler ne bo popolnoma urejen volilni material. Kakor hitro bo glavni odbor svoje delo dokončal, bodo izdali volitev od 11. decembra objavile »Službene novine«, ki bodo objavile tudi imena kandidatov, ki so izvoljeni za narodne poslance. Kakor znano, bo o volitvah razpravljala še Narodna skupščina, ki mora posamezne mandate overoviti. Skupščina se sestane na prvo sejo 16. januarja.

p Na listi dr. Stojadinoviča je bilo izvoljenih tudi 30 poslancev, ki so pristaši ministra dr. Spaha.

p Za debelo svinjo sta stavila ob poslanskih volitvah župan in učitelj v Crkvenu pri Svilajncu. Župan je bil namestnik borbašev ministra Sv. Hodžere, a učitelj vnet pristaš JRZ. Kakor znano, sta se obe te stranki za volitve zvezali na skupno listo dr. Stojadinoviča. Župan je trdil, da bo v vasi zmagala njegova lista, učitelj pa je isto trdil za listo JRZ. Nastala je stava, da mora tisti, ki jo bo izgubil, dati debelega prašiča, katerega bodo potem volivci spekli in pojedli. Pri volitvah je nepričakovano zmagala lista JRZ za 120 glasov in tako je moral župan Katič vzeti iz svojega hleva svinjo in jo izročiti učitelju.

Poljaki drve v pogubo

Pred božičnimi prazniki je bila v poljski poslanski zbornici v Varšavi razprava o predlogu, ki so ga vložili pred tremi tedni ukrajinski poslanci. V tem predlogu zahtevajo avtonomijo za tisti del Ukrajine, ki je pod poljsko oblastjo in navajajo v podporjete svoje zahteve narodne, politične in zgodovinske razloge. S tem predlogom so ukrajinski zastopniki na Poljskem uradno načeli vprašanje ukrajinske samostojnosti. Kakor je bilo treba pričakovati, je poljska zbornica njihovo zahtevo zavrгла in sicer med burnim prerekanjem, v katerem je s poljske in ukrajinske strani prišlo do hudih nastopov. Ker je poljski parlament odklonil zahtevo ukrajinskega naroda, da bi razpravljala o ukra-

jinski avtonomiji v zakonitem okviru, je verjetno, da se Ukrajinci ne bodo čutili več vezane na kake zakonite poskuse in bodo posegli po drugih sredstvih za uveljavitev svojih pravic. Pri tem bodo naleteli na vso podporo tistih držav, katerim je do tega, da bi se osno tla neodvisna ukrajinska država, ki bi bila podvržena njihovemu gospodarskemu in političnemu vplivu. Da je temu tako, pričajo izjave in gibanje ukrajinskih izseljencev v tujini, ki so med drugim začeli že organizirati svojo prostovoljsko armado. Ta armada pod poveljstvom kneza Razumovskega, vplivnega ukrajinskega voditelja, naj bi v potrebnem trenutku pomagala pri ustanavljanju neodvisne Ukrajine.

NESREČE

n Mater je rešil iz mrzlih valov. 36 letna delavčeva žena Jovanka Bencun iz Zenice v Bosni je skočila v reko Bosno v samomorilnem namenu. Njen 16 letni sin, ki se je v tem času slučajno mudil na bregu reke, je skočil za materjo v mrzlo reko in jo v zadnjem hipu potegnil iz vode. Jovanko so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer upajo, da ji bodo mogli rešiti življenje.

n Ko je krmil konja. Kmet Vinko Mlakar v Grgaševcu je krmil svojega konja, ki pa se je nenadoma splašil in s kopitom udaril gospodarja po glavi. Mlakar je padel mrtev na tla.

n Takoj so vedeli, da se je zgodila nesreča. V dobojskem okraju je šel 16 letni kmečki sin Tomanič iz vasi Stanove v gozd po drva. Ko se je vračal, se je voz prevrnil in vsa drva so padla na nesrečnega mladeniča. Ta nesreča je bila odkrita na zanimiv način. En konj se je odtrgal od voza in sam prišel domov. Ko so ga mladeničevi starši videli, so takoj vedeli, da se je zgodila nesreča. Sli so proti gozdu in našli svojega edince v mlaki krvi pod vozom. Bil je že mrtev.

Na mrtvaškem odru je oživel

Pero Brkovič, posestnik v Veliki Peratovici pri Belovaru, je bil star in življenja truden. Letos poleti se je še nekam držal pri zdravlju, jeseni pa ga je priklenilo na posteljo. Ležal je na postelji in se jedva premikal. Domačini pa so vendar upali, da bo, kakor že tolikokrat, tudi to pot premagal bolezni. Toda pred nekaj dnevi je Pero izdihnil. Čisto mirno je zaprl oči in postal čez nekaj časa hladen.

Domači so ga položili na mrtvaški oder in pričeli pripravljati vse potrebno za dostojen pogreb, kajti Pero Brkovič je bil ugleden človek v vasi. Ko je nastopila noč, se je zbralo ob mrtvaškem odru precej vasovalcev, ki so prišli tolažit domače in svojo žejo. Po navadi v tamkajšnjih krajih so ženske na glas jokale, moški pa so polagoma pili, da ne bi bili preveč zaspani.

Tako je minil dober del noči. Bilo je že proti jutru, ko je nekje na vasi zapel petelin. Njemu so se odzvali jutranji peveci na vseh konceh. V tem trenutku se je Pero na svoji mrtvaški postelji pričel premikati. Odprl je

oči in pogledal začudeno okrog sebe. Vasovalcem je zastal dih, tako so se prestrašili.

»Gospodi pomiluj!« je vzkliknil nekdo in jadrno pobegnul iz sobe. Njegov zgled so posnemali vsi drugi razen dveh, ki sta počakala nadaljnjih presenečenj. Pero se je nekoliko dvignil in se pričel tiho smehljati. Pričel je nekaj nerazumljivega godrnjati. Potem pa je vstal z odra.

»Pero, od mrtvih si vstal,« mu je zaklical eden od dvojice, ki sta ostala v sobi.

»Nisem bil mrtev. Motite se. Samo v grlu me je nekaj stisnilo, da nisem mogel več dihati.«

Dolgo je moral Pero prepričevati vasovalce, ki so se polagoma previdno vračali v sobo, da ni bil mrtev, oziroma da je zdaj živ. Nazadnje je sedel med nje in pričel z njimi popivati. Šele potem so verjeli, da je res živ.

V nekaj minutah se je novica o čudnem dogodku raznesla po vsej vasi. Hiša se je kmalu napolnila z vaščani, ki se niso dali mnogo prositi, da ne bi proslavili tega dogodka z rujno kapljico.

n Plin je začel uhajati te dni v Bonačevi tovarni v Ljubljani. Pri tem sta se onesvestili dve delavki Mihaela Indolf in Julijana Kljuder. Zdravniki v bolnišnici so imeli mnogo truda, da so ohranili nevarno zastrupljeni delavki pri življenju.

n »Jagnje« je zgorelo. Pred dnevi je v središču Zagreba izbruhnil požar, ki je uničil bivši hotel »Jagnje«, v katerem so v zadnjem času stanovali siromašni zagrebški prebivalci. Požar je uničil 40 siromašnim družinam pohištvo. Gasilci so požar zadušili v treh urah. Škoda znaša pol milij. dinarjev.

n Mariborska »Drava« je gorela. Ono dopoldne je razburil Mariborčane plat zvona. Nad Meljskim predmestjem so se dvigali v mrzlo zimsko nebo stebri dima. Gorela je tamošnja lesna industrija in tovarna zabojev »Drava«. Ogenj je izbruhnil v sušilnici za smrekovano, ki stoji tik Rosnerjeve testilne tovarne. V neposredni bližini se nahaja tudi električna žaga »Drave« s polnojarmeniki in skladišči desk. Požar se je naglo širil, vendar se je posrečilo delavcem »Drave« in sosednje Rosnerjeve tovarne, da so s hitro akcijo rešili precej materiala iz sušilnice, obenem pa so z vodo, napeljšano iz zasilnih hidrantov, zavarovali sosednje zgradbe in skladišča desk, dokler niso prišli na pomoč gasilci. Mariborski gasilci so prišli na požarišče s tremi motorkami pod vodstvom poveljnika Krambergerja, za njimi pa so prispeli še Studenčani s svojo motorco. Gasilcem se je posrečilo požar lokalizirati ter obvarovati sosednje zgradbe nevarnosti, dočim je sušilnica zgorela. Gašenje je bilo silno naporno zaradi hudega mraza, ker so pokale cevi, gasilci pa so bili kmalu zaviti v ledene oklepe. Požar je nastal v sušilnici najbrž zaradi kakšne napake, ki je niso pravočasno opazili. Škoda je precejšnja.

n Osební vlak razbil poštni avto. Na železniškem prelazu iz Glinške ulice na Cesto v Rožno dolino v Ljubljani je prišlo oni večer ob tričetrti na osno uro zvečer do strahovite nesreče. Osební vlak, ki prihaja iz Italije ter je do Rakeka brzec, nato pa do Ljubljane osební, je treščil v polni brzini v poštni nabiralni avto znamke Opel. Vlak je vozilo dvignil ter ga vršel s tračnic pod nasip k jarku, kjer je obležal s kolesi navzgor. Skozi odprta vrata sta zietela šofer in spremljevalec, ki sta nepremično obležala. Šofer je bil 29 letni Anton Majer, ki je dobil težke poškodbe. Njegov spremljevalec Rudolf Batis pa je ostal na mestu mrtev.

n Morilec prijel. Zadnjega novembra se je dogodil v Dobrinovi hiši za Virjem v Tr-

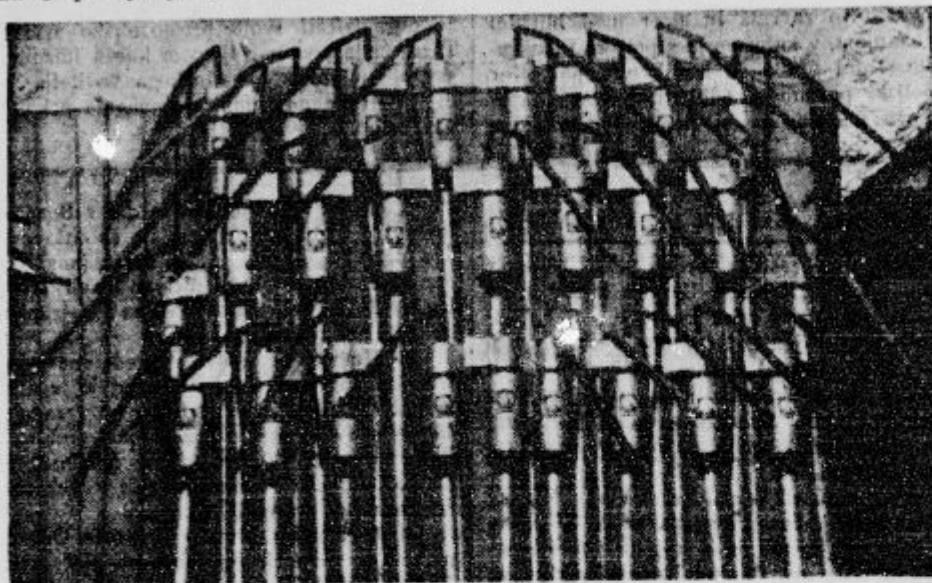
Ne odlašajte z naročnino za „Domoljuba“!

302 nagradi

čakata »Domoljubove« naročnike. — Nagradno žrebanje bo dne 23. februarja 1939.

Pravico do nagradnega žrebanja bodo imeli vsi, ki bodo do 31. januarja 1939 plačali celoletno naročnino za leto 1939 bodisi po položnici ali pa pri naših poverjenikih.

Med številnimi nagradami je tudi 10 gnojničnih črpalk, ki jih bo izdelala tvrdka Podržaj na Igu pri Ljubljani.

Ostale nagrade, med katere smo uvrstili tudi 2 harmoniki, so:

2 živalna stroja,	20 raznih jedilnih pribor
2 harmoniki,	Toplega blaga za
30 koles,	20 krat po 2 srajci,
10 brzoparilnikov,	20 kosov dobrega platna,
10 reporeznic,	20 kos in
10 oblek (blage),	98 raznih drugih nagrad, ki jih bomo še ob-
40 raznih garnitur kuhinjske posode,	javili v prihodnjih številkah »Domoljubac«.
10 lepib žepnih in zapestnih ur,	

Sreča vas čaka, sate postanite naročnik »Domoljubac«, oziroma obnovite čimprej našo Upravo »Domoljubac«.

žiču strašen roparski umor, ki je razburil mesto in okolico. Tod ne pomnijo tako groznega dogodka. Zrtev neznanega morilca je postal 52 letni delavec pri »Peko« Ribič Sikst, doma iz Kokrice pri Kranju. K njemu je zahajalo mnogo fantov, ki so tudi pri njemu prenočevali. Tako je prišel usodnega večera k njemu neznan moški. Kako je prišlo do zločina, še sedaj, ko je morilec že aretiran, ni pojasnjeno. Siksta so našli mrtvega sredi sobe s prebito lobanjo. Smrtnonosni udarec je dobil z lesenim drogom. Orožništvo je takoj pričelo z najobširnejšimi preiskavami, vendar ni moglo izslediti morilca. Celjska policija je te dni prijela 24 letnega Franca Mirnika iz Lboj pri Celju. Ta je priznal, da je ubil 52 letnega Ribiča Siksta v Trziču. V svoj zagovor pa je takoj navedel, da je izvršil to grozno dejanje v silobranu, ker je bil Ribič znan kot nasilen. Ubil ga je z lesenim drogom, nato pa mu vzel 1500 din gotovine, zlato žepno uro, zlato zapestnico, dvoje oblek in črna suknjič. Morilca so izročili ljubljanski policiji.

n Usoda kmetice. Na poti iz bolnišnice proti domu je zmrznila kmetica Penije Tasič, ki se je več tednov zdravila v skopljanski bolnišnici. Predvčeršnjim so jo tam kot zdravo odpustili, nakar je žena, ki ni imela

dinarja v žepu, odšla kar peš proti domu. Sredi noči pa je zašla in se trudna vsedla. Premamilo jo je spanec, ki jo je veljal življenje. Zjutraj so jo ljude našli zmrzneno v snegu in jo prepelali v bližnjo hišo. Vsi poskusi oživitve so bili zaman.

n Od lakote bi bil kmalu umrl 40 letni zagrebški mehanik Ivo Grčić. Našli so ga nezavestnega blizu banatske občine Aragač. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer se je kmalu zavedel. Pripovedoval je, da dolgo časa ni mogel najti zaposlitve, zato se je pred dvema mesecema podal iz Zagreba, da si poišče delo. Prepotoval je Slavonijo, Srem in Bačko in tako prišel v Banat. Zaradi dolgega stradanja je dobil srčni napad in je padel nezavesten na tla, kjer so ga našli.

n Obleka se ji je vnela. Ono dopoldne se je nevarno opekla po vsem telesu 6 letna Vretič Jožefa, hči najemnice iz Globokega pri Brežicah. Danes zjutraj je mati, ki ji je spomladni umrl mož, odšla po opravkih v Brežice. Jožefa je ostala sama doma kot že večkrat poprej. Starejša sestra je odšla v šolo, pa tudi starejšega brata ni bilo doma. Verjetno je, da je deklica odprla vratica železnega štedilnika, ki je bil v sobi zakurjen in nalažala drva na ogenj. Pri tem pa ji je najbrž padla žerjavica

na obleko, da se je vnela in na njej vsa zgorela. Ko je prišel brat domov okrog 11 dopoldne, jo je našel na tleh ležečo, čisto golo in opečeno po vsem telesu. Deklica je bila še pri zavesti in brat je stekel po gospodarja, pri katerem stanujejo. Gospodar jo je hitro prepeljal v brežiško bolnišnico.

n V zrak je streljal, a zadel človeka. — Pred kratkem je ustrelil gozdar Hrdjajc iz Oriovca blizu Broda 29 letnega Mata Šešiča, ki je sekal drva v gozdu, kar mu je hotel gozdar preprečiti. Hrdjajc trdi, da je ustrelil v zrak, da bi prestrašil Šešiča, pa se mu je puška prežgodaj sprožila in strel je zadel Šešiča v hrbet, da je bil na mestu mrtev. Gozdar se je sam prijavil oblasti in pojasnil nesrečni primer.

n Tržiški brzovlak, ki vozi skozi Ljubljano proti Mariboru ob 1 popoldne, je 27. decembra tik pred postajo Zidani most povozil dva neznanca moška v približni starosti 25 in 28 let. Med postajama Videm-Krško in Brežice je povozil brzovlak do smrti tesarja Antona Mejaka.

NOVI GROBOVI

n Truplo tvoje pač strohni v gomili, ali čaša tvojih del ostane. Pri Sv. Benediktu v Slov. goricah je umrl poštar Friderik Kernek. — V Trziču so pokopali hišno posestnico Ivano Klampfer. — V Spodnjih Duplah je na veke zatisnila oči Uršula Tišhar roj. Gale. — V Doi. Logatcu je zapustila ta svet žena posestnika Dovjak Ivana. — V Krašnji je mirno v Gospodu zaspala Antonija Drolc, sestra g. župnika v Boh. Beli. — V Kresnicah je na veke zatisnil oči trgovec Anton Vrhovnik. — V Brestu pri Igu je umrl posestnik Franc Kraljič, oče sedanjega župana občine Tomišelj ter g. Štefana Kraljiča, kaplana na Vrhniki. — Na Pragerskem je nenadoma preminul vodja strojne postaje Krepek Mlaka. — V Vadarcih so dajali v grob posestnika Joska Vlačja. — Na Lipoglavu so pokopali Nikolaja Vrbnica. — V Ljubljani so umrli: Ham Elizabeta roj. Klovlar, ravnatelj v p. Ciril Dolenc, inž. Josip Burger, poduradnik Rudolf Batis, učenka meščanske šole Dorica Jamšek, Karla Schanta roj. Rizzetti, gostilničar Ivan Pica in Nežika Ažman. Naj počivajo v miru!

RADIO LJUBLJANA

Četrtek, 29. dec.: 18 Brata Golob igrata na harmoniki; 18.40 Slovenščina za Slovence; 19.30 Nac. ura; 19.50 Deset minut zabave; 20 Radijski orkester; 21 Prenos iz Turina; 22.15 Prenos lahke glasbe. — Petek, 30. dec.: 18 Zenska ura; 18.30 Plošče; 18.40 Francoščina; 19.30 Nac. ura; 19.50 Zanimivosti; 20 Radijski orkester; 21.10 Božične pesmi. — Sobota, 31. dec.: 17 Otroška ura; 17.40 Mozart; 17.50 Pregled sporeda; 18 Koncert godbe »Sloga«; 18.20 Prenos večernic in zahvalne pesmi iz franč. cerkve; 19.30 Nac. ura; 19.50 Beseda k prazniku; 20 O zunanji politiki; 20.30 Plošče; 21.30 Silvestrovanje radijske postaje v veliki dvorani hotela Union. — Nedelja, 1. jan.: 8 Plošče; 8.30 Kvartet trobil; 9 Napovedi, plošče; 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. škanske cerkve; 10.15 Verski govor (prevz. g. dr. Gregorij Rožman škof ljubljanski); 10.30 Plošče; 11 Radijski žamel; 17 Kmetijska ura; 17.30 Koncert; 19.30 Nac. ura; 19.50 Koncert vojaške godbe; 21.10 Radijski orkester; 22.15 Plošče. — Ponedeljek, 2. jan.: 18 Zgodovina psihiatrije; 18.40 Kulturna kronika; 19.30 Nac. ura; 19.50 Zanimivosti; 20 Koncert Radijskega orkestra; 21.15 Koncert dvosplovov; 22.15 Prenos. — Torek, 3. januarja: 11 Šolska ura; 18 Kitara solo; 19.50 Vesela kronika; 20 Plošče; 20.20 A. Remec; Carovnica, drama. — Sreda, 4. jan.: 19.30 Nac. ura; 19.50 Uvod v prenos; 20 Prenos iz opernega gledališča v Ljubljani.

RAZGLED PO SVETU

Boj vstajev z angleškimi četami v Palestini

Okoli 3000 arabskih kmetov je priredilo v bližini Jata v južnem Hebronu spontane manifestacije kralju in Veliki Britaniji. V pisanem sprevedu z angleško zastavo in godbo na čelu so manifestantje korakali od vasi do vasi ter vzklikali Angliji. Na čelu spreveda so jahali na konjih in kamelah šejki. Pri vasi Jate se je spreved ustavil in tu je bilo takoj nato veliko zborovanje, na katerem so izrazili lojalnost arabskih kmetov do Velike Britanije. Na zborovanju so bili med ostalimi tudi general Konor, poveljnik mesta v Jeruzalemu, okrajni komisar Jeruzalema in skupina častnikov. Udeležili so se ga dalje tudi Fahri-bej Nashashibi, voditelj arabske stranke narodne odbrane, ter veliko število uglednih šejkov. Eden teh šejkov se je obrnil na poveljnika mesta ter izjavil, da predstavlja 60.000 Arabcev s hebronskih gričev. Izrazil je tudi občutovanje zaradi zločinske akcije v Palestini ter se zahvalil četam, da z uspehom vračajo deželi mir in red. — Fahri-bej Nashashibi je tudi izrazil vdanost arabskih nacionalistov.

Kot odgovor na zborovanje, ki so ga imeli zmerni Arabci, je priredil vrhovni svet stranke arabske večine tudi javno zborovanje v neki vasi v bližini Jeruzalema, kjer so bili zbrani na skupščini tudi zastopniki Nashashiba. Zborovanja se je udeležilo okoli 10 tisoč ljudi. Med vstaši, ki so se spustili z bližnjih pobočij Demejajema ter med angleškimi četami je prišlo do spopada. V boju je sodelovalo tudi letalstvo, ki je s strojnimi začelo streljati na vstaše, skrite za zidovi. Borba je trajala tri ure. Vstaši so se umaknili proti vasi, ter se poskrili po hišah. Kljub vsemu temu pa so bili primorani omakniti se v dolino, ki loči Benenajun od Jate. Ubitih je bilo okoli 60 vstajev, dva angleška vojaka pa sta bila ranjena. Tudi pri raciji, ki je bila izvršena v Samariji, so se vstaši trdovratno upirali. Pri tej priliki je bil ubit en Arabec, dva pa ranjena. Uporniki so poleg tega vdrli v judovsko kolonijo Bertuvijo. Uničili so okoli 5000 pomarančnih dreves.

KATOLIŠKA CERKEV

tuje narodnosti je potrebno predhodno dovoljenje notranjega ministra. Kdor bo prekršil to postavo, bo kaznovan z zaporom do treh mesecev in z denarno globo do 10.000 lir. Brez ozira na gornjo prepoved ne smejo sklepati zakona z osebami tuje narodnosti uslužbenci državne, civilne in vojne uprave, dalje uslužbenci organizacij narodne fašistične stranke in organizacij, ki jih stranka nadzoruje, uslužbenci pokrajinskih uprav, občin, poldržavnih organizacij in delavskih zvez. Kdor bo prekršil to postavo, bo izgubil službo in položaj. Italijani, ki niso italijanski državljani, se ne smatrajo za tuje.

s **Drobiž.** V goriškem zdravilišču svetega Justa je umrl slovenski pisatelj msgr. Venceslav Belc, dekan iz Kanala. — Na Občinah pri Trstu je zaspala v Gospodu 83-letna Terezija, vdova Logar, roj. Rustia. — V egiptovskem Kairu je umrl 32-letni Mario Černe z Gradišča nad Prvačino. — 12 milijonov lir je dal Trst v enem letu za šole. — 30-letni kolar Teodor Brajko iz Dan pri Novem gradu v Istri je prišel v Trst po opravih. Ko je šel čez ulico, se je nenadoma znašel pred vozom, v katerega sta bila vprežena dva konja. Nesrečnega Brajka sta konja podrla na tla tako, da je z veliko silo priletel ob rob pločnika in se hudo poškodoval. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl.

RUMUNIJA

s **Stražna železniška nesreča.** O teški železniški nesreči, ki se je pripetila od 21. do 25. decembra na železniški postaji Frakceji, so se zvedele še tele podrobnosti: Trčila sta skupaj dva potniška vlaka. Zaradi nenavadno močnega udarca sta obe lokomotive popolnoma uničeni, poleg njih pa je 7 potniških vagonov v razvalinah. Po do sedaj znanih podatkih je našlo smrt 80 ljudi, ranjenih pa je bilo 254 oseb. Do trčenja vla-

kov je prišlo zaradi tega, ker so bile kretnice napačno postavljene. Ko je generalna direkcija zvedela za to nesrečo, je takoj poslala dva posebna vlaka s potrebnim sanitetnim materialom na kraj te strašne nesreče. Večino ranjencev so odpeljali v bolnišnico v Bolgradu. Po najnovejšem poročilu o železniški nesreči v Romuniji je bilo ubitih 100 ljudi, ranjenih pa nad 300. Med ranjenci je tudi gotovo število častnikov in vojakov, ki so se vozili domov na božične počitnice.

DROBNE NOVICE

Diamantni jubilej mašniške posvetitve je nedavno praznoval papež Pij XI.

Požar je uničil Invalidski dom v francoskem Parizu. V tem domu leži Napoleonoovo truplo.

Sedanja Daladieroova francoska vlada je dobila pri glasovanju v parlamentu zaupnico (332:235).

Hudo je zbolel nemški propagandni minister Goebels.

Sklad lorda Baldvina za nemške begunce je narasel na 50 milijonov dinarjev.

49 mrtvih in 50 ranjenih je bilo pri veliki železniški nesreči blizu mehiške prestolnice.

Za predsednika londonskega občinskega sveta je prvič v zgodovini izvoljena hčerka protestantskega duhovnika, ga. Lowe.

Mejo med francoskim Tunisom in italijansko Libijo Francozi z vso naglico utrjujejo.

Novega zunanjega ministra je dobila Romunija; piše se Gregor Gafenco.

Slovaški narodni zbor (parlament) se bo sestal 18. januarja v Bratislavi.

Zdravje sv. očeta se ni nič poslabšalo, izjavljajo vatikanski zdravniki.

Za novega sovjetskega poslanika v bolgarski Sofiji je bil imenovan Aleksej Tolstoj, pravnuk slavnega ruskega pisatelja.

20.000 novih prostovoljcev je poslala Italija v Francovo Španijo.

Na Dunaju se v kratkem sestane A. Hitler in B. Mussolini.

Zidje v Nemčiji morajo nositi posebne znake, da jih vsak lahko takoj spozna.

Bivšo komunistično tiskarno v Pragi je kupil zaani veleindustrijalec Bata.

Iz vseh evropskih držav prihajajo poročila o velikem snegu in silnem mrazu.

30 delavcev je bilo ubitih, 100 pa ranjenih pri eksploziji v tovarni smodnika v bližini japonskega Tokia.

Predlog za nezaupnico Chamberlainovi vladi je angleški parlament zavrnil.

13.000 novih letal zahteva ameriški državni predsednik Roosevelt.

Rusko-japonska napetost se je na novo poostrila zaradi — ribolova.

12 ljudi je zmrznilo v dveh dneh v angleškem Londonu.

25.000 tonsko motorno ladjo »Stockholm« je uničil požar v tržiški ladjedelnici pri Trstu.

Novo 21. armado s sedežem v Strasburgu je ustanovilo vodstvo franc. vojske.

50 stopinj maza je bilo te dni v ruski Moskvi; pri nas pa 24 stopinj pod ničlo!

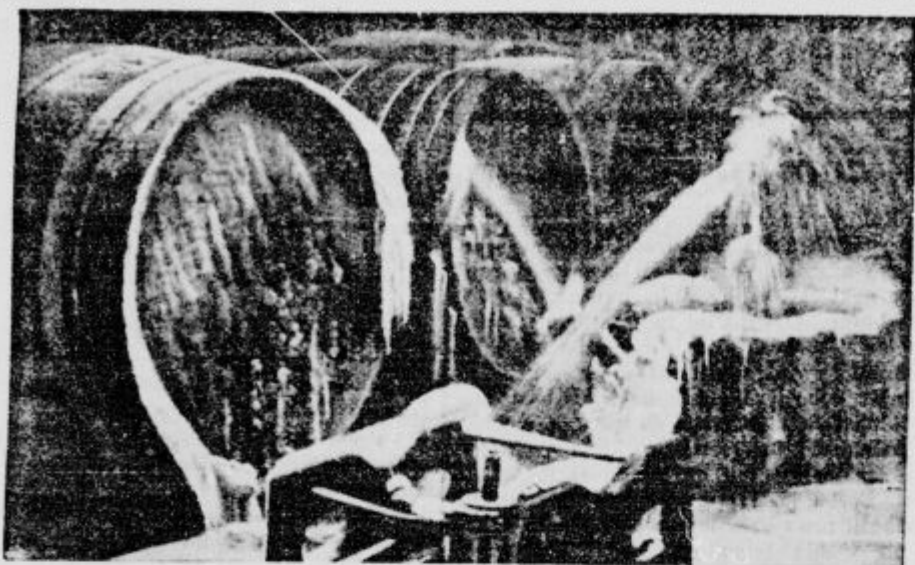
Podzemna zavetišča proti plinom za 10 milijonov ljudi pripravlja angleška vlada.

General Franco je prodl rdečo fronto in zavzel več mest ter ujel 7000 komunistov.

Tik pred bgičem je umrl znani češki pisatelj Karel Čapek.

ITALIJA

s **Nova postava o zakonu.** Kakor smo že poročali, je izšla v Italiji nova postava o sklepanju zakonov. Po tej postavi je zakon med italijanskim državljanom arijskega plemena in med osebo, ki pripada drugemu plemenu, prepovedan. Zakon, sklenjen v nasprotju te postave, je neveljaven. Za zakon med italijanskim državljanom in med osebo

V Parizu je tako hud mraz, da je več sodov z najboljšimi vini od mraza popokalo. Na dan sili dobra vinska kapljica v obliki ledu.

Redko se dogodi, da bi Benečani od blizu videli sneg. V preteklih dneh ga je pa tudi v Benetkah toliko padlo, da imajo kar dovolj dela z njim, preden ga bodo izrinili v morje.

Smučarska skakalnica iz lepenke.

V športni palači v Londonu grade smučarsko skakalnico, ki bo zgrajena iz lepenke. Dograjena bo še v letošnjem letu.

Taksne noše imajo na Madžarski.

V filmskem mestu Hollywoodu neka filmska igralka v slonovem objemu razkazuje svojo drznost in slonova kratkost.

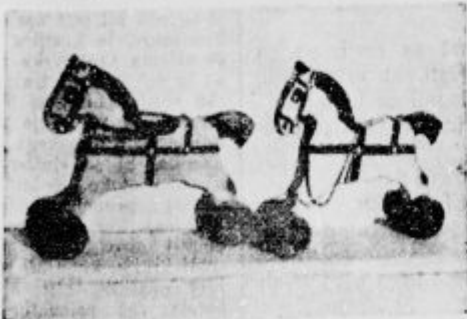
Angleške letalke pozdravljajo svoje predstojnike.

Na sveti dan zjutraj je umrl v Senčurju pri Kranju biseromasnik Blazij Greč, upokojeni župnik goriske nadškofije, najstarejši slovenski duhovnik, star 93 let. Pokopali so ga v torek, dne 27. dec. ob veliki udeležbi pogrebcev.

Ze prihodno jesen bodo v Ljubljani znéeli zidati na ogiu Tavčarjeve in Kolodvorske ulice penosen »Slovenski dom«, v katerem bodo imele streho vse naše prosvetne organizacije. Nova stavba bo petnadstropna in bo visoka približno 30 m. Načrte za stavbo izdeluje inž. Suhadole. Bog daj, da bi kmalu zročla pomosna stavba.

Lirna konjiča izdelana v Dobropoljah.

d Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josetovo« grenko vodo zelo dolge uspehe. Zato uživajte dnevno po eno čašo »Franz-Josetove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. rez. 8. br. 20474/35.

Karcuzijanski samostan Pleterje pri St. Jerneju na Dolenjskem. Prvi samostan je bil tu sezidan v letih 1403 do 1406. Samostan je v turskih napadih mnogo trpel in so ga zato večkrat porušili in dozidavali.

šepi dočki in deklice v zavodu za šepce v Kučevju igrajo na sviti.

»Domoljube je že večkrat poročal o novi domači obrti v Dobropoljah na Dolenjskem. Pred letom sta začela zelo uspešno delovati tečaja za izdelovanje igrač in lutk in mladiina izdeluje lepe in cenene igrače in lutke. Na sliki vidimo delavnico, v kateri dekleta izdelujejo lutke in igrače.

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v »Domoljubu«!

PO DOMOVINI

Naš „Domoljub“

(Dopis z dežele.)

Kar so dnevnikarji po mestih, to je tednik na deželi. Res, tudi dnevnikarji prodirajo na deželo. Imajo jih gostilničarji, trgovci in tudi bolj premožni kmetje. Toda široke množice kmetov in delavcev, ki nimajo denarja in tudi ne časa, bodo ostali še pač pri tedniku. Kam, za katerega se bodo odločili?

Za kmeta se danes bori liberalna gospoda. Njemu vsiljuje svojo »Domovino«. Z raznimi opolzkimi podlistki lovi na limanice podeželsko ljudstvo, da bi ga čim laže spravila v svoj tabor. Žal, da mnogi tej agitaciji nasedejo. Tako se naš kmečki človek zopet udinja, ne sicer graščinski, pač pa meščanski gospodi.

Od druge strani se bori za kmeta skoraj ista gospoda, ki pa ima še krinko na obrazu. Nadela si je ime »kmetijci«, in izdaja »Kmetijski list«. Kjer bi sam časopis ne mogel opraviti, tam naj bi pomagalo še društvo. Začela so rasti, zlasti pod banom Marušičem »dru-

štva kmečkih fantov in deklet« kot gobe po dežju. Njihovo glavno kulturno delo je bila veselica. Ne moremo si niti misliti, koliko zapravljanje denarja in drugih nič kaj lepih lastnosti se je s tem vrinilo na deželo. Ne povsod. O, hvala Bogu! Pravi kmečki ljudje so stali ob strani. Toda marsikaterega kmečkoga fanta in dekleta pa so zvbili. Ni čudno, saj so se posluževali tako vabljivih sredstev. Sedaj polagoma kultura »Kmetijskega lista«, zginja. Prav! Čim prej jo zbrisemo z našega narodnega telesa, tem bolje.

Zdaj pa pogledimo našega »Domoljuba«. Ni se nam hlinil, ne prilizoval. Ni delal grdega, umazanega »kšefta« z nepoučenim ljudstvom. Kot pravi učitelj je vzgajal, poučeval. Zdaj stopa kot preizkušen borec za pravice slovenskega kmeta v dva in petdeseto leto. Trka na naše slovenske domove, da nam pokaže pot k napredku, izobrazbi. Odprimo mu vrata na stežaj!

Novoletna voščila slovenskih fantov

Blagoslovljeno novo leto žele vsem domačim, znancem in prijateljem slovenski fantje, ki jim ni bilo dano obhajati božične praznike v slovenski domovini!

Slovenski fantje-vojaki 22. art. polka v
Tomček Franc, Rojč Edvard, Pakič Stanko, Meden Anton, Lavrič Janez, Lovka Jože, Tomšič Jože,

Rudolf Janez, Zibert Avguštin, Jarc Jernej, Kruder Alojz, Zupančič Alojz, Starič Alojz, Malnar Franc, Vovk Franc, Suhadolnik Franc, Ivančič Lovrene in Likar Jože.

Slovenski fantje 3. dijaškega bataljona
Janez Klobovs, Emilijan Keber, Matajal Rudolf, Fajfer Franc, Frelib Jožef, Mulej Jožef, Krček Jožef, Oskar Omov in Šulek Peter.

Slovenski fantje 20. pošpolka
Balkovec Jožef, Grlun Mirko, Grabrijan Jožef, Mravinec Jožef, Balkovec Franc, Stefančič Franc, Zajec

Alojz, Kraškovič Jurij, Vitkovič Venceslav, Medoš Franc, Zunič Peter, Zunič Franc, Mršič Jožef in Matkovič Janez.

Slovenski fantje 20. pešp.
Ivan Gobnar, Šuperger Stanko, Marko Režek, Kraškovič Jurij, Balkovec Franc in Pavlin Metod.

Slovenski fantje kr. garde
Senica Drago, Zupančič Janez, Popelar Rudolf, Ocvirk Franc, Mlinarič Franc, Jazbec Alojz, Svab Ignac, Lender Janez, Kos Alojzij, Pirc Jožko, Štifter Jože, Sveinčer Franc, Krevelder Mihael, Grandošek Al., Maček Anton, Godec Lojze, Ornik Vinko, Bandur Franc, Zunkovič Andrej, Kanceler Janez, Kodrič Maki, Teraž Leopold, Stopar Franc, Medved Janez, Lahner Alojzij, Jeraz Franc, Pirc Pavel, Jurčič Jožko, Zupan Martin, Dolar Franc, Banovec Al., Košir Stanko, Kamnir Rudolf, Arbajter Ivan, Mandel Stefan, Vole Viktor, Pustotnik Julij, Kapč Jože, Zajc Anton, Zajc Ignacij, Perčič Anton, Medved Kondrad, Gril Janez, Džerek Franc, Likar Janez in Sempremožnik Franc.

Slovenski fantje 1. hat. 56. pešp.
Ramsak Ludvik, Kovčič Jožef in Kokalj Jakob.

Slovenski iz Chateau St. Mihel v Franciji: Matetiž Kočevar, Rudi Bradac, Oblak Ljudvik, Avise Feliks, Jožef Repar in Jožef Hladnik.

Slovenski fantje 2. pešpolka
Rozman Jožko, Hlebanja Ciril, Blatnik Franc, Stela Janez, Steharnik Stefan, Kranžar Stanko, Gajšek Jarnej, Grudnik Janko, Pezdirc Franc, Zamita Peter in Gorišek Karel.

Slovenski fantje pri 25. pešp.
Skube Nikolaj, Skube Ivan, Švajgar Jožef, Plevnik Anton, Zalec Jožef, Krupič Miha in Beršič Matija.

Slovenski fantje — vrtnarji kraljeve garde v
Potokar Anton, Nečemer Janez, Puhnjak Alojz, Steblovnik Ivan, Molan Karel, Barbo Jože, Lavrenčah Rudolf, Gričar Anton, Tomše Franc, Bartol Ivan.

Slovenski fantje 9. topniškega polka
Prijatelj Anton, Tomšič Josip, Osolnik Alojzij, Vidmar Janez, Subic Anton, Hladnik Henrik, Beršič Leopold, Janež Ivan, Pakj Jožef, Miklavčič Jože, Hrvat Franc in Koren Janez.

Slovenski fantje — vojaki v Belgradu: Travnar Alojz, Mirnik Karel, Vrunč Karel, Pirnat Rudolf, Medja Janez, Raduac Jernej, Pancir Alojz, Prešar Jožef, Jensterje Leopold, Šuštar Ciril, Kern Janez, Sinkovec Robert, Brvar Jernej, Brvar Leopold, Pivk Vinko, Lesjak Janez, Zidar

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja, ilustriral akad. slikar L. Sušmelj

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

»No, potem pa se Ruparju ne mudi. Vendar pojdi, da boš tu, ko bo treba!«

»Prav!« je dejal Rupar in nos se mu je čudno povsil, toda rekel ni druge besedice.

Vidmar je oblastno ukazoval in segal z roko za telovnik. Rupar je nekaj rekel ter se obotavljal. Vsi so čutili: drudne je stopila neznana sila. Postovka je postala v zraku in trepetala, oglasil se je njen klic, kakor da hoče odgnati smrt.

»Pokrijte mrliču obraz,« je dejal Vidmar, ubogali so in pokrili s konjsko odejo mrliča. Izmotali so iz vprege oba konja; Bevk^{*} je pripravil deščice, da so za silo obvezali zlomljeno nogo Luci, Vranec pa je šepal, ker se je udaril v kolk. Zivali sta se tresli in plašno drgetali. Zalostno sta pogledovala mrtvega gospodarja, ki so se mu videli dobre samo noge izpod odeje.

»Dobro, da so njegovi otroci že velikiki!« je rekel Bevk. »To je dobro!« so prikimali.

Vozniki so bili radovedni in od daleč so vpili, kaj imajo. Odgovarjal je Grm prav tako glasno, samo Blaško je hotel videti na lastne oči. Ustavil je voz z me-trskimi poleni. Z bičem v roki je zdrčal po položni škarpni na gmajno. Velika skala je bila prav blizu in na nji je rasel grm.

»Če bi bil voz treščil ob skalo, bi bile same trske!« je rekel, ko je odgrnil odejo. »Samo malo zabuhel je v lice, drugače bi rekel, da spi! — Eha, Plavec, kam siliš in dregaš! — Moram k njima! Če nisem pri vozu,

se Plavec že šela**». Zmerom je treba biča, da se boji! Bom povedal ljudem; škoda župana!«

In je šel. Moral je okoli strme škarpe, da se je povlekel na cesto. Rdeče lice mu je še bolj gorelo v vročini. »Samo, če ni kdo vmes!« je menil. »Na tako gladki cesti! Če bi padel kje v Skripah, v božjem imenu. Da se nisem prej spomnil,« se je udaril po čelu. »Trebalo bi bilo pogledati koleso! Ali so platišča narezana? Je že bil komu na poti!« Skoraj bi se bil vrnil, pa je tisti hip povlekel Plavec v stran. »E, ha!« je zavpil nad njim ter pogledal nazaj.

»Ovce pa kar gredo!« je mahal na cesti, pa ga nihče ni prav razumel, ker so škržati, ki so utihnili, ko se je ključil mimo, spet glasno žagali na jesenih.

Tisti hip je prihitela Zontova Vida; voda ji je plju-skala v čutarici.

»Ali je komu slabo? Dajte mu vode!«

Bila je med dekleti, ki so pri Lokavšku zajemala vodo. Ko je zazrla gručo pod cesto, jo je s čutarico naglo udarila navzgor čez gmajno.

»Nič se ne ve; v tej vročini prime koga ujed*** ali mu je slabo. Voda ne bo škodila!«

Prišla, je upehana, trnjava bodeče grmovje ji je potegnilo pisano bluzo. Čutarica ji je bingljala v roki in voda se je zaletavala v pokrov, kakor bi trkali ptički.

»Prekasno!« je rekel Vidmar in se prestopil. — »Mrtev je!«

Vida se je prerila skoji ljudi.

»To pa je oče Miakar!« je dejala, ko mu je pogledala v obraz. Čutarica ji je zdrknila iz rok, pokrov je

* Zive skale.

** z rogom dregniti drugega.

***krč v črevesju

RAZNO

Kraljica, ki je vrela orožnika za mola. Francoski ministrski predsednik dobiva še dalj časa prošnje in priitžbe gospe Pavle, ki se je prej skrat pisala Salima Mahimba ter je kraljevala na malem otoku Nobel v Indijskem morju. Otok je seveda bil pod upravo Francozov, je kraljica je še uživala kraljevske časti in dobivala od francoske vlade potrebno plačo. Ženska pa se je zaljubila v francoskega orožnika, ki je služboval na tem otoku. Sedaj je seveda prenehala biti kraljica, ker francoske oblasti niso hotele priznati kralja, ki je bil prej orožnik, niti niso hotele več priznati za kraljico orožnikovo ženo. Pač pa je Francija velokodušno dala odstopev kraljici 3000 fr. rente na leto. Zaradi naraščajočih draginje je vlada pozneje rento zvišala na 10.000 frankov letno. Toda tudi ta denar je premalo, zlasti še, ker se je medtem družina precej pomnožila. Sedaj kraljica pisari pisma svojemu »lovaršur, francoskemu predsedniku ter išče pomoči

Stanko, Mele Anton, Mlakar Tomaž, Modic Anton, Močnik Franc, Hažič Juraj, Damijan Franc in Rabrel Leopold.

Slovenski fantje pri pekarski žeti
Ernest Sisernik, Anton Zupančič, Otmar Peterlin, Stanko Mrzel, Perc Slavko, Anton Borovnik, Anton Hudej, Ferdo Tkavec, Kristjan Franc, Vinko Merulašič, Jakob Romih in Ivan Kurent.

Slovenski fantje vojaki v Veliki Kikindi:
Franc Jaklič, Gorenčič Feliks, Grandovec Jože, Kužnik Ferdinand, Legan Jože, Vidmar, Miha, Tekavčič Pavel, Slak Anton, Uhan Janez, Stranar Janez, Strnad Janez, Bizilj Ignac, Novak Ljudvik, Geohelj Silvester, Vrečar Franc, Rupar Janez, Centa Alojz, Zgonec Alojz, Lovšin Ludvik, Knava Jože, Rauh Rudolf, Gruden Alojz, Guzelj Jakob, Piželj Feliks, Janežič Anton, Saje Janez, Muhar Alojz, Horvat Alojz in Mišmaš Ludvik.

Comsenik. Dne 8. decembra je bila pri nas v društveni dvorani lepo uspeša akademija Marijine kongregacije. Sodelovala sta deklinski krožek in fantovski odsek. Priveditev zasluži priznanje in zahvalo vsem sodelavcem. Nad vse pričakovano je uspela tudi božičnica, ki jo je vodil naš nesobolni učitelj Lovro Traven. — Vaščani vasi Jesenovo. Znojile itd. smo zadovoljni z delovanjem občinske uprave v Zagorju. V zadnjih treh letih se je pokazal pri nas velik napredek. Popravljajo se pota in pravično rešujejo socialna vprašanja. — Pri zadnjih volitvah smo volili 90% listo JRZ. Doma je ostalo le nekaj nezadovoljčev.

Sv. Andraž v Slov. goricah. Družina Štelcarjeva iz Smolnice se je pripravljala na božični praznik. Nesreča pa, ki nikdar ne počiva, se je tudi v sveti božični noči oglasila pri Štelcarjevih. Domači sin Anton in mati sta privlekla iz studenca nekajkrat vode za napajanje živine. Sin se je odstranil od studenca po opravih v hlev k živini, mati pa je ostala pri studencu, da še natoči nekaj vode za kuhinjo. Naenkrat ji spodrsne na ledenih tleh in reva je strmoglavila v 24 m globok vodnjak in si prebila lobanjo. Bila je takoj mrtva. Za družino Štelcarjevo je to tem huji udarec, ker se je pred nekaj leti tudi domači sin smrtno ponesrečil. Vrhu vsega pa je pred dnevi tudi moža nesrečne žene bolezen priklenila na bolniško posteljo.

Zali tog pri železnikih. V nedeljo 18. dec. sta bila na železniki šoli božičnica in obdarovanje revnih otrok. Starši smo bili prijetno iznenadeni, predvsem nad tolikimi darovi, ki so jih bili de-

Vzorna slovenska občina

Na mali vzpetini, pod dobro ohranjenimi razvalinami starodavnega gradu Šumberk leži prijazna vas Sela, obdana od vseh strani z gozdovi. Sedež župnije je obenem sedež občine, okoli katere so raztresena zaselja in vasi. Ljudstvo je ostalo dobro, poslušno g. župniku, ki tu že nad 30 let vodi dušno pastirstvo in gleda sadove svojega dela, ko ob nedeljah, pa tudi delavnikih, mnogi može in žene pristopajo k mizi Gospodovi. Vodstvo občine je v dobrih rokah sedanjega župana in prejšnjega, ki sedaj vodi občinsko pisarno. Med ljudstvom vlada lepa sloga, kar se je najlepše pokazalo ob volitvah, ko je cela občina kot en moč izkazala svoje zaupanje slovenskemu voditelju dr. Korošcu. Pri tem ima zaslugo tudi krajevno vodstvo JRZ, ki je pripravilo te može, da so odločno izvršili svojo državljansko dolžnost in je bilo treba predsedniku le redko katerega po-
učiti, kako naj izvrši volivno dolžnost.

Med volilci smo imeli odlične primere. Tako je prišel voliti 91 letni mož, oče g. župana. Drug mož je na bolniški postelji pooblastil sina, da zanj glasuje in si kar ni dal dopovedati, da ne more glasovati s pooblastilom. S svojo zdravo pametjo je sklepal, da bi vendar lahko izrazil svojo voljo bolnik, če so včasih mrtvi glasovali proti svoji volji. Pa je le moral oditi brez uspeha, kakor oni, ki so se pripeljali s kolesi naravnost iz Ljubljane, nekateri celo z ženo, pa jih občina slučajno ni imela več vpisane. Če pristejemo 76 one volivce, ki so pri voljkih in torej niso mogli voliti, je ta občina dala 100% zaupanje slovenskemu voditelju, ki ve ceniti to svojo občino in se v njej rad mudi, kadar mu preobilni posli to dovoljujejo.

Prepričani smo, da se bodo za naprej tu oglašali še številnejši gostje kot do zdaj in se seznanili z lepim krajem, njega zgodovino in ljudmi.

ležni otroci. Dopadla pa nam je tudi vsa prireditelj. Na odru so bile lepe jaslice, na sporedu pa primerne deklamacije. Starši se prav lepo zahvaljujejo učiteljsstvu, ki se je trudilo, da je cela prireditelj tako lepo potekala. Bog plačaj pa tudi vsem darovalcem, ki so se spomnili naših otrok.

Ribno pri Bledu. Volitve v državni zbor so pri kraju. Naši volivci so se sijajno držali. Krščansko časopisje je pri nas zelo razširjeno, zlasti »Domoljub«, ki je najboljši in najcenejši katoliški tednik. Udov Mohorjeve družbe je letos 95. Zadnje nedelje v adventu je Fantovski odsek priredil igro »Domens«, ki se je zelo dobro obnesla. Pri nas je več lepe starih ljudi. Letos je umrl Valentin Piber, po domače Arhov oče, star 92 let. Nekaj tase je hodil k obredom velikega četrika v Ljubljano. V Savi Bohinjski je pa po nesreči utonil Valentin Črv, občinski revež.

Velika Nedelja. Tukaj je dne 19. decembra 1938 umrla Medik Marija iz Vidaneč, v visoki starosti 78 let. Rajna je bila zadnja štiri leta pri svojem sinu, tukajšnjem uglednem trgovcu in posestniku Francu Mediku. Naj ji bo Bog milosten sodnik — ugledni rodbini Medikovi pa zrekamo naše sožalje.

Marija Reka. Ropari so obiskali v noči od četrtka na petek gospo A. G. Zahtevali so od nje 400 din. Ker se je imenovana nekoliko upirala, sta grozila, da bosta vlomila. Rekla sta, da sta pri sosedu že dobila šurja, pri drugem sosedu bosta pa še

zahtevala enega šurja, če ne bosta pa vse poklala. S tem sta jo preplašila, da jma je poudila 200 din skozi okno. Zlikovca sta vzela in ržnila v noč. — Orožniki so jma na sledu. — Volili smo dobro. Naša župnija ima 77 volivcev, od teh jih je volilo 63 in vsi listo dr. Stojadinoviča, samo eden je volil nasprotno listo.

Višnja gora. Pretekli teden so zvonovi oznanjali žalostno vest, da je odšla po večno plačilo »Zarinova mama« iz Starega trga pri Višnji gori. Dolgo in mučno bolezen je prenašala potrpežljivo in vdana v božjo voljo. Večkrat potolažena s sv. zakramenti, je mirno zaspala v Gospodu. Vzorni krščanski ženi in materi — blag spomin.

St. Jernej. Po predsedku dobrih šestih let je bila na praznik sv. Štefana nova maša, ki jo je daroval France Kupljenik iz Orehovice. Običajni spreved konj v Doljno Staro vas, blagoslov konj in sveta maša bosta letos zjemoma na novega leta dan v istem redu kakor druga leta.

Leskevec pri Krškem. Posledica svetovne vojne in ujetništva v Rusiji se je pokazala, ko je naš veteran iz svetovne vojne, Unetič Janez po mučni in dolgi bolezni, previden s tolažili sv. vere ono soboto zapustil solzno dolino. Mnogi se ga boste spomnili, ko smo kranjski Janeži prodirali iz Ogrske čez Karpaty proti gališkemu mestu Sz-

tudi pri drugih slovarih v Evropi. Dosele je bilo vse brez uspeha. — Morda pa bi se le dala ta zadeva kako rešiti.

Ali — ali. Oče (fantu, ki se že predolgo suče okoli njegove hčerke: »Zdaj ste se pa že dovolj dolgo smukali pri nas. Izberite si: ali bočete roko moje hčerke, ali pa nogo njenega očeta!«

Oh, ti ljubi otroci! Očka sede na postelji, v kateri se mali Lado pripravlja spat. »Čakaj, pripovedoval ti bom pravljico, da boš lažje zaspal,« pravi očka. — »Da, očka, kar pripoveduj, meni Lado. — Očka pripoveduje pol ure, pripoveduje eno uro, naenkrat je bilo vse tiho. Mamica v sosedni sobi se umirjena obrne v posteljo. Tedaj se rahlo odpro vrata in mamica vpraša: »Ali spi?« A med vrati stoji Lado v nočni arajci in reče: »Da, mamica, končno je zaspal.«

S čim preženemo volkova. Volk se najbolj boji dveh stvari, ognja in godbe. Z ognjem ga človek gotovo prežene, če ga ima pri roki. Razen ognja pa se boji tudi godbe. Naj približim tu zgodbo iz Rusije, katero smo brali pred kakimi 40 leti. Bilo je v hudi ruski zimi in pomoči, ko so se vračali gostje skozi gozd

odtelat in kanci so škropili resje. Ljudje so bili preveč zaverovani v mrliča, da bi zapazili, kako se ji tresajo roke.

»Ali ni Andreja?« je kriknila.

»Ostal je še na senožetih« je dejala grabljica. »Počakati moramo!«

Nihče več se ni zmenil zanjo, samo Vidmar jo je skrivaj ogledoval. Bila je polna v lice in ko se je sklonila, so se ji noge trdno napele. Lahna, skoraj tesna obleka jo je ovijala. Bila je preprosta, toda vse na njej je bilo snažno in skrbno. In Vidmar je imel dobro oko.

»Ne da se nič več pomagati!« se je obrnila.

Ni se ni hotela muditi. Šla je s kanglico nazaj in med grmovjem se je videlo, kako se spenja in plazi po strmi melini k potoku. Da ima solzne oči, ni nihče videl.

VI.

Kaj je naredil pastir!

Lenda je privlekel Meto k mrliču; ves solzan mu je bil obraz, smrkal je ter brisal v rokavom nos.

Meta je hodila počasi in previdno. Vsakih dvajset korakov je počivala in sople, Lende jo je moral čakati.

»Daj no roko, da ne poveš!« mu je molila raskavo desnico, ki so se ji različno videle črne črte na dlani.

»Ne povem!« je moral obljubiti Lende.

Prispela je k mrliču in se pokrivala.

»Kje imaš ovce?« je nabrllil Vidmar pastirja, ne oziraje se na Meto, ki je sedla na brežino in vzdihovala.

»Glej, da poiščeš ovce!«

Ves preplašen se je Lende sklonil v globoko grmovje in lezel za ovčami.

Sonce je zahajalo za Čaven; Lendetu je zašlo prej, ker je bil že pod hribom. Lezel je za tropom; vroči pe-

sek mu je škripal pod nogami. Trop se mu je bil zapasel v reber. Metal je kamenje za njim in jokal.

»Kdo bo zdaj moj gospodar? Ovčke, ovčke, kdo bo zdaj moj gospodar, če je župan mrtev?«

Spomnil se je putriha, ki ga je bil skrtil v dračju.

»Počakajte, ovčke, počakajte, škoda je putriha, prav res ga je škoda!«

Skrivaje se med grmovjem in skalovjem, je drsal nazaj v drčo in se vzpel po njej navzgor. Ves je trepetal od strahu, da bi ga utegnili zapaziti Vidmar. Putrih je bil še na starem mestu, za grmom v srebotju med obema školjema.

»Vino!« popljunkal z njim ter pomlaskal z jezikom: »To je vino! Rdeče!« Odmašil je čep in nastavlil na usta. Putrih je držal tri litre in dober liter je bilo še v njem. »Dobro vino. Presneto dobro vino!« In je še srknil. »Še za jutri!« si je govoril in srkal. Zamašil je posodo in govoril sam s seboj: »Da bo Vidmar župan. Nikoli, Meta, nikoli!« Ranjak je kukal pod grmom. Odtrgal ga je in zmečkal med prsti.

In je odčepil drugič in nagnil in tretjič in četrtič in nagnil ter se ni brigal nič več za ovce. Zmerom glasneje je ponavljal in zmerom bolj buljil z očmi:

»Ne bo nikoli, nikoli, nikoli!«

»Lende!« je vpil od daleč Vidmar. »Lende, presneti fant ti, kam ležeš?«

Vidmar je moral nekaj govoriti, da se je slišal. Pri mrliču je vsem postalo dolgčas ter niso vedeli, kaj bi. Sedli so po brežinah, grivah in na cestno škarpo ter čakali komisije. Šepetali so si ter si niso upali pri mrtvecu govoriti na glas. Konja je nekdo rahlo premaknil k grmu, a dalje se ni upal, ker mu ni bil nihče ukazal. Nekaj jih je šlo na cesto ter so gledali Vipavsko dolino,

Starodavni Kranj se modernizira

lotvini. Imel pa je rajni to srečo, kakor je sam pravil, da je bil februarja l. 1915 ujet in je tako imel mnogo časa, da se je med ruskim narodom izbral družico, ki jo je tudi pripeljal s seboj. — Janez, počivaj v miru!

Seine et Marne. Francie. Veselo novo leto želim rojakom v domovini, rojaki, zaposlen v francoskih gozdovih. Palčić Jožef, Kozarišče pri Ložu, Venk Jožef, Prezid, Naglič Jožef, Prezid in Eržen Alfonz, Požarnice pri Cabru.

Sv. Gregor. Te dni je pri rezanju slame na električni pogon zlomilo roko 10 letnemu sinu posestnika in svetnika kmetijske zbornice Ivana Riglerja iz Proporc. — Fantovski odsek nam pripravljaja za praznik sv. Treh kraljev igro »Čez deset let, Iskreno vabiljeji! — Ob novem letu ostane nam vsi zvesti našim katoliškim listom ter naj ne bo hiše, kamor ne bi prihajal »Domoljube«!

Višnja gora. Pravilo bodi nam: v vsako katoliško družino vsaj en katoliški časopis! Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da smo v tem pogledu od lani vsaj malo napredovali in tako v marsičem pomagali fari do dobrega imena. Naša zadovoljnost pa ni popolna, kajti vidimo radi ali neradi, da k nam prihaja še mnogo slabega, kar pa nam ni ravno v ponos! Zato vsi dobromišleci ostanimo zvesti katoliškemu časopisu in pomagajmo mu do novih naročnikov. Vsa nova naročila »Slovenec«, »Slovenskega doma« in »Domoljuba« sprejema zastopnik Zupančič Alojz, Kalce številka 12.

Raka pri Krškem. Ko hite v zaton poslednji dnevi leta, nas »Domoljube«, ki je skozi vse leto skrbel za razvedrilo, pouk in zabavo, vabi, da mu tudi v bodoče ostanemo vsi zvesti, pa se potrudimo, da ga naroče še vsi tisti, ki ga dosedaj še niso imeli. Naj ne bo družine, še posebej ne družine z otroci, ki ne bi imela »Domoljuba« v hiši. Mlad človek rad čita, pa če mu ne preskrbite dobrega beriva, bo morda dobil v roke list.igar vsebina mu bo lahko usodna za vso njegovo bodočnost. — Letos je izplačal »Domoljube« tudi v naši župniji požarno podporo. Za naprej pa, poleg tega zagotovila, napoveduje naročnikom celo vrsto krasnih nagrad. Pohitimo torej z naročnino!

Blagovica. V župni cerkvi sta bili letošnje leto prenovljeni glavni oltar in prižnica, katere je blagoslovil vseučiliški prof. dr. Snoj. — Umrla sta Franc Pestotnik iz Blagovice, v starosti 81 let, in Alojzij Prašnikar, vzoren katoliški mož in posestnik z Golčaja. Oba sta bila člana Apostolstva

V zadnjem desetletju se je Kranj zaradi industrije tako razširil, da mu je naenkrat postalo vse pretesno. Poleg pomanjkanja stanovanjskih hiš se je tudi občini odprla dolga vrata novih javnih potreb.

Sedanji občinski odbor se ni prav nič ustrašil velikega dela, katerega so prepuščali prejšnji odbori vnuemar, marveč se je čvrsto oprijel dela. Prvo večje delo je bilo posvečeno nov: ljudski šoli, kar že stara šola več kot 20 let ni odgovarjala svoji nalogi; bila je pretesna, mračna in sploh ni v nobenem pogledu odgovarjala. Občinski odbor je podedoval po prejšnjem odboru lepo zbirko načrtov, ki so stali težke denarje, noben pa se sedanjemu odboru ni zdel primeren; zato je dal izdelati nov načrt. Idejni načrt je naredil inž. arh. Navinšek, ostale načrte in gradbeno nadzorstvo pa je prevzel inž. arh. Ogrin.

Istočasno se je pojavila nujna potreba mostu čez Kokro, ki bi vezal sedanji Kranj s Hujami in Klancem. Ker denarne razmere niso dopuščale gradnje železobetonskega mostu, se je mestna občina odločila za gradnjo lesenega mostu, katerega načrt je napravil inž. Dimnik. Za ta most, ki bo lepo vrsto desetletij kos svoj: nalogi in je prava zanimivost, znašajo stroški

okrog 360.000 din. Most je gradil stavbeni podjetnik Karl Kavka iz Ljubljane.

V prihodnjem letu bodo napeljali vodovod iz Predvdora v Kranj; razen tega bo v Strahčici dolini pozidala kranjska občina veliko moderno kopalnico. Na samoti, nedaleč od Primkovega grada tudi nova pokopalnica.

V nedeljo, dne 18. decembra sta bili blagoslovljeni ob prisotnosti bana dr. Natlačenca dve prvi veži pridobitvi sedanjega občinskega odbora in sicer novi most in nova ljudska šola. Novi most kakor tudi nova šola je blagoslovil dekan Škerbec; obakrat je imel ban Natlačen daljši nagovor. Posebno lepo je bilo v novi ljudski šoli, kjer so preredili otroci v dvorani deske šole slavnostno akademijo.

Kranjčani in okoličani so si po blagoslovu ogedali novo šolsko poslopje. Nova ljudska šola je stala okrog 6 milijonov din, kar za tako veliko in res namodernejše zgrajeno in opremljeno šolo ni veliko.

K obema novima pridobitvama kranjskemu občinskemu odboru iskreno častitamo in mu želimo je pri nadaljnjem delu tako lepih uspehov.

mož in fantov ter zvesta naročnika »Domoljuba«. — S podporo banovine in drugih dobrotnikov je naša šola zadnjo adventno nedeljo priredila prav lepo uspelo božičnico z obdarovanjem vernih otrok. Našemu učiteljsstvu, ki zares živi z ljudstvom, izrekamo za to prireditvev iskreno zahvalo.

Vojnik pri Celju. Predno zaključimo poglavje o decembrskih volitvah — še nekaj števil. Volivna udeležba je v obeh občinah naše lare značala (v oklepajih številke iz zadnjih občinskih volitev): v občini Vojnik-trg 68% (83%), v občini Škofja vas 59% (59%). Za JRZ je glasovalo v občini Vojnik 76% (46%), a v občini Škofja vas 77% (71%). — V Škofji vasi se odstotek iz občinskih volitev nanaša na listo JRZ I, ker so faktično listo JRZ II predstavljalji sami nasprotniki z našim nosilcem — Te številke povedo jasno, kako velik je bil naš napredek. Zato ni čudno, če nasprotniki tako glava bolji.

Sv. Pavel pri Preboldu. Preteklo sredo je umrla Urška Lahadnik, hišnica v Društvenem domu. Njeno življenje je bilo v tesni zvezi z našimi katoliškimi organizacijami, saj je bila ona tista dobrotnica, ki je odstopila družstvu stavbišče za Društveni dom. Bila

je odločno krščanskega mišljenja in življenja, živ zred delavnosti, varčnosti in zvestobe v službi in je povsod uživala neomejeno zaupanje. Dolgo vrsto let je bila v službi pri baronici pl. Hackelberg v Preboldu, deset let strežnica v kaplaniji v Sv. Pavlu, zadnjih 15 let pa je bivala v Društvenem domu, kjer je z živim zanimanjem sledila našemu društvenemu življenju. — Nad vse je ljubila lepo pesem, saj je sama 25 let peča na cerkvenem koru na Gomilskem. Dočakala je lepo starost 83 let. Katoliške organizacije so ji napravile lep pogreb. Ob odprtem grobu se je poslovil od nje z lepim govorom nekdanji kaplan v Sv. Pavlu in sedanji župnik na Gomilskem Franc Sattler in ostal pomen njenega življenja za Sv. Pavelsko župnijo. Društveni pevski zbor pa ji je zapel pretresljivo žalostniko »Vigred se povrne« Naj počiva v miru in naj ji Veemogočni vse obilo poplaša!

Št. Gothard. Kljub temu, da smo kar močali, pa smo vendar veliko delali. Dosedanja cerkvena dvorana in oder nista nikakor odgovarjala in marsikateri igre nismo mogli uprizoriti zaradi majhnega odra. — Povečali smo dvorano za štiri metre in povečali tudi oder. Zraven se je pa naredila še soba za inventar

kakor da jo vidijo prvič. »Deželac« je ležala v mrču in rahla megla je ovijala grife, zvonike in razbeljene vasi. Vlak iz Gorice je že peljal s Ceste proti Ajdovščini; temni steber se je vil nad progo in njegov dim je bil mogočno črn, kakor oni iz ajdovske predilnice. Cerkve s svojimi zvoniki so žarele, kakor bi gorele bakle. Tam daleč pod Nanosom se je svetila Vipava, kakor bi migljalo in bežalo srebro.

Možje na brežini so bili kmalu v razvnetem pogovoru. Da je Povhov že prevzel cesto na Salcburškem. Ker se mudi, da bo dobro plačeval. »Zmeraj dobro plačuje!« Svet je prav takšen, kakor doma in delo ni težko. Najlepše bo le v predoru, tam ni dežja ter mina zagori brez vsakega truda. Samo za kup kamenja se skriješ, pa je. Mudi se vsem, gospodje hočejo; zdi se, da so prav veliki gospodje. »Sam cesar bo prišel na lov!« Povhov ima zmerom srečo pa zgovoril se zna. Lahko nosi rumene gamaše ter štajersko obleko. »Saj tudi ti lahko nosiš,« je dejal nekdo, »ali je dražja kakor druga?«

»Dražja ni, toda za menoj bi kazali s prstom. Da se lišpam.«

»Bog ve ali res hoče Ferlutovo hišo?«

»Hoče! Hoče, ker se bo ženil. Ali naj ostane zmerom tako, kaj? Če mu ne bo Jernej hiše vzel pred nosom. O, Jernej ima tudi pod palcem in samo škili, kdaj bo čas.«

Medtem je Vidmar klical, da je bil ves zaripel v obraz. Danes se mu je zdelo, da ga nihče noče prav ubogati in jezilo ga je, da se Lende ne zmeni za njegove besede. Ni ga hotelo biti iz grape, ovce so pa že drvele po stezi proti stari cesti.

Pastir se ni brigal ne za klice ne za ovce. Sedel je v grapi, široko sedel, tiščal bariglo med kolena in vedno glasneje ponavljal:

»Nikoli, nikoli, nikoli!«

»Kje tiči ta presneti bebec?« se je nazadnje razjezil Vidmar. »Daj, Grm, poglej, ali se mu ni kaj pripetilo v grapi! Videl sem ga na robu, zdaj ga ni nikjer!«

Grm je bil sedel na škarpo ter popravljajl kamen v zidu.

»Ali ni šel po cesti?«

Grm se je zdrčel po resju, borovju in glogovini nizdol. Grintavec je rasel na grivi ter se mu klanjal. Pastir je zašlial posipanje kamenja, ki je držalo po melini, se zdrznil in spustil putrih po bregu, sam pa se je vzpel, grabil, ves majav od vina, za nizek bor in začel kričati, kakor bi napadal neznanega sovražnika:

»Ne bo, Vidmar ne bo, nikoli, nikoli, nikoli! Mene ne bo tepel nikoli, nikoli, nikoli!«

Bor je bil v hipu osmukan, kakor bi ga bilo razmajalo tisoč neviht.

Grm je obstal in počakal v zadregi.

Lende je besnel in trgal bor:

»Kdo me bo tepel, kdo me bo tepel?«

Lende se je spomnil Franceta, ki mu je zmerom pravil, da ga bodo topli. Kdo, da, kdo? Topli! Cepetal je z nogama in mahal okoli sebe. Dekleta, ki so daleč spodaj zajemale vodo v potoku, so videle njegove roke, ki so motovile po zraku. Vpile so nekaj in kazale z rokami. Lende ni videl Grma, ki se je lovil po melini ter posipal grušč po nasipu.

Pastir je čakal, pene so mu silile na ustne. Ko je hotel Grm k njemu, je zakrilil z rokami ter omahnil. Valil se je po brežini in jecljal.

Možakar je lezel za njim. Našel ga je za grmom. Ves divji in razkačen je klečal na pesku.

»Nihče, nihče!«

z ženinine. Naenkrat zapazijo z največjim strahom, da drvi za njimi tolpa volkov. Med svati pa je bil tudi godec z gosli. Ko so bili volkovi že blizu san, vzame godec gosli v roke in začne gosti. Ko zašlialo volkovi gosli, naenkrat obstoje in se razkrope na vse strani in svate so bili rešeni gotove smrti.

Macedonski kralj Aleksander Veliki, umrl l. 323 pred Kristusom, je ena izmed svojih ožjih prijateljev (generalov) tako ljubil, da je dal po smrti tega prijatelja iz žalovanja pomoriti 1000 vojnih ujetnikov in 1000 svojih vojakov. To je ukazal zaradi tega, da so mu ti umorjeni delali častno stražo (?) na drugem svetu.

Ledena ali »Soldar« roža raste v Švici samo v visokih snežnikih. Na spomlad s svojim koničastim vrhom prevrta in prerije debelo plast ledu, da se prikaže na površje.

Ze ve, kaj ga čaka. Dreječe lekarnarju: »Ali imate kakšno zdravilo zoper bolečine?« — Lekarnar: »Kakšne bolečine pa ima?« — Dreje: »Sedaj jih še nimam, toda očka pravkar bere moje šolsko spričevalo.«

V eni minuti se rodi na svetu 5440 otrok, umrje pa 4630 ljudi.

in knjižnico. Les, ki se je rabil pri povečanju dvorane, so posestniki darovali zastonj. Dobri ljudje razumejo, da je vseikoga pomena za izobrazbo naše mladine in napredek slovenskega naroda lepo urejen društveni dom.

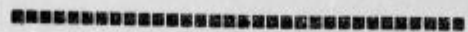
Rob. Sadjarski podružnici je bila podeljena po posredovanju narodnega poslanca Riglerja podpora 1000 d.a. za nabavo sadnih dreves. Sadjarska podružnica obstoja šele nad eno leto, pa je na avla škropljivico, priredila sadno razstavo in poučen izlet v Novo mesto. Na ljudsko šolo je nameščena kot dnevničarka gđ. Stebljarjeva. Tako ima sedaj robarska šola štiri učne moči, potrebno je na vsak način, da se soli preskrbi vsi še ena učilnica ali naj se pa šola dvigne za eno nadstropje, kar bo najpametnejše. — Pol ure od Roba leži v bregu mala vasica Uzmani, večinoma krita s slamo. V petek zvečer, 16. decembra je ob 9 začelo v vasi goreti in so trem revnim kočarjem pogoreli hlevi, kašče, skednji; zgorelo je seno in krema ter večina gospodarskega orodja. Živino so rešili, le en prašič je bil tako ožgan, da so ga morali takoj zaklati. Zgorel bi bil kmalu tudi občinski rezev Primož, ki se vedno drži v tej vasi in je prenočeval na skednju. Da niso prihiteli ljudje iz bližine vasi gasiti kljub izrednemu mrazu, bi bila pogorela vsa vas. Na pomoč so prihiteli tudi robarski gasilci z motorko. Oženi in nastal nabrže po nesreči. Ubogi pogorelci so potrebni pomoči.

Ilova gora. Preteklo dni smo za našo novoustanovljeno šolo izvolili krajevni šolski odbor, predseduje mu posestnik Kastele iz Velike Ilove gore. — Ko je imel v Dobrepoljah dr. Anton Korosec krasno uspeli shod, nam je poklonil 1000 din podpore iz lastnega žepa za obdaritev naših najbednejših otrok.

Sv. Marjeta niže Ptuja. Volitve so pri nas potekle lepo in mirno. Naša občina je odnesla v pijskem okraju prvo mesto glede volivne udeležbe in oddanih glasov za našo stranko. Od 751 vpisanih volivcev je glasovalo 647 ali 86,15%. Za našo listo je bilo oddanih 645 glasov ali 99,70%. Ni pa bilo tako mirno na sosednjem Hrvaškem v obmejnem varaždinskem okraju. Tam so Mačkovi pristali na več krajih napadli in ogrožali svoje politične nasprotnike ter jim pobijali šipe, ustojili hiše in uničevali premoženje. Zato so morali nekateri pobegniti, da so komaj rešili golo življenje. Tudi naše lukarje so napadli in deloma pretepli preteklo sredo, dne 14. decembra, ko so se vozili v Varaždin na trg, kjer je vsak četrtek tržni dan. V Varaždinu so mačkovi napadli hotel Novak. Sicer so vsake volitve na Hrvaškem

NAROČNIKOM »DOMOLJUBA«.

Vsak naročnik naj napiše na položnici tisti naslov, na katerega prihaja časopis. - Napiše pa naj točen naslov, ime, vas, številko in pošto. Obenem pa naj na srednjem delu položnice označi, ali je star ali nov naročnik.

vročje, a tako pa še ni bilo nikdar, ko sedaj. Če bo zima s snegom in mrazom kaj ohladila vročevkrvne mačkovec nasilneže? Naši ljudje niti ne upajo več na Hrvaško na sejem, dočim Hrvati brez strahu kažejo po Sloveniji svojo mačkovsko miselnost.

Gorje pri Bledu. Volivni boj je končan. Združeni mačkovec so bili obupen boj do zadnje ure, pa zmage, toliko napovedovane ni in ni hotelo biti. Na volišču v Gorjah so glasovi zavednih Slovencev rastle od ure do ure, pa tudi besenje in srd mačkovec sta se z našimi glasovi stopnjevala, tako da je proti večeru, ko so videli, da jih tudi voliče v Zasipu ne more rešiti poraza, privrelo do vrha in se razlilo v surovo vpitje in preklinjanje, podžgano po volilnem žganju. Samo mirnemu in treznemu nastopu naših mož in fantov se je zahaljati, da ni prišlo do hujšega. Naši možje in fantje, posebno fantje, kateri so posegli v le volivno borbo prav odločno, so pa mirno, toda odločno stali na straži, da so vse laži e volivnih izidih in zmagah nasprotnikov takoj razkrinkali in pojasnjevali volivcem resnični položaj. Tudi po kontrolnem pregledu njihovih kandidatov ni in ni hotelo priti na volišče tistih 100 in 100 volivcev, ki so bili še v rezervi, pač, prišli so, pa oddajali svoje glasove za zmago našega voditelja dr. Koroseca. Čim bliže smo bili 6. uri, tem večja je bila razlika. Za JRZ je bilo oddanih 351 glasov, za združene mačkovec pa 102. Z navdušenim petjem »Hej Slovenci in vzklikanjem dr. Korosec, dr. Šmajdu, dr. Stojadinoviču in slovenski skupnosti, smo proslavili zmago. Pa tudi mačkovec so zagnali neki vrišči, kateri pa je zaradi naše navdušenosti kmalu utihnil, nakar so se podali v svoje zapetke. Upamo, da jih bodo uradne Mevljke hitro iztrezile in da bodo tudi vsi tisti, kateri so bili sedaj zapeljani, vi-

deli kje je slovenski narod in komu je treba verjeti, da bo tudi v prihodnje zaman vse zaletavanja v »Gorjansko trdnjavo« in bo naša zmaga »zmaga slovenstva« še sijajnejša.

Smartno pri L'itji. Živalno je sedaj v naši Zadrugi, vse v največjem delu. V hranilnici se tudi pohvalijo, da nove vloge lepo rastejo in se je zaupanje zopet vrnilo. — V Zadrudnem domu živalno deluje kmetijsko-gospodinski tečaj, katerega je priredila banska uprava. Tečaj obiskuje 17 deklet, ki so vse članice M. K. Z.; vodijo ga pa gđ. Milavčeva in gđ. Janova. — Tudi naš društveni dom je poln veselega življenja. Fantje so imeli 4 dnevni telovadni tečaj pod vodstvom zveznega učitelja. Tudi dekleta pridno delajo. — Seveda, dramatika tudi ne počiva. Na praznik sv. Treh kraljev in še dve prihodnji nedelji uprizorimo Gregorinovo božično igro: »Kralj z nebat. — Prišel je tudi čas, da poravnamo naročnino za vse naše časopisje. Zato se oglasite v Smartnem v mežnariji, kjer je naš zastopnik.

Leskovce pri Krškem. Ker se bliža leto h koncu, dragi »Domoljubovi« naročniki, zato je naša dolžnost, da mislimo na svojega prijatelja »Domoljuba«. Kot nam je on zvest in nas obiskuje vsak teden z vsem koristnim in dobrim, tako hočemo tudi mi njemu ohraniti svojo zvestobo. Zena, ki je navajena na različne časopise, je rekla: »Domoljuba imam najrajši.« To »Domoljuba« tudi zasluži, zato se ne bomo zadovoljili samo s tem, da bomo sami čimprej obnovili naročnino, ampak mi bomo pridobili zopet novih prijateljev. Vsako leto mora število »Domoljubovih« naročnikov rasti, dokler ne uresničimo gesla: »V vsako hišo »Domoljuba«!« Ako je morda kdo na zaostanku z naročnino, naj jo takoj poravnata. Kar tukaj izdamo, to bogato nalozimo. Torej na delo za novo rast in okrepitev vzvišenih našel, ki jih širi najlepši naš tednik! Torej nas bo tudi v novem letu 1939 obiskoval naš prijatelj in nam nosil v hišo srečo, ki si jo vsakdo želi!

Škocjan pri Mekronogu. Pri nas smo imeli v četrtek 22. decembra v društveni dvorani kmetijsko-zadrudni tečaj, na katerem so predavali gospodje narodni poslanci, kakor predsednik kmetijske zadruge Brodar Janez in drugi. Tečaj se je udeležila množica mož in fantov, ki so z velikim zanimanjem sledili predavanjem do konca, čeprav so trajala od 8 zjutraj do 13 popoldne. — Naše prosvetno društvo priredi tudi letos »Silvestrov večer«. Na sporedu je godba, več komičnih enodejank, kupleti itd. Tudi za že-

Gospod Volodijovski

»To, vidiš, gospa dobrotnica, ali bo v večjo hvalo božjo ali pa tudi ne bo. Zračunajte, gospođa, koliko poganov in krivoverceev je on v svojem življenju uničil, s čimer je gotovo bolj razveslil našega Odrošenika in njegovo Mater kakor marsikateri duhovnik s svojimi pridigami. Hm! Stvar je vredna premisleka! Vsakdo naj služi hvali božji, kakor najbolje ume... Le pogledite, gospođa, med jezuiti se jih najde vedno cela množica, ki so modrejši od njega, a druge take sablje ni več v ljudovladi.«

»To je resnica, kakor mi je Bog mil!« se je oglasil Kmitič. »Ne veš ti, gospod, ali je ostal v Censlovu ali je odšel?«

»Do trenutka mojega odhoda je še bil. Kaj pa je potem storil, ne vem. Vem samo, da če ga Bog obvaruje, da se mu ne zmuža, če ga Bog obvaruje boleznim, ki se rada pridruži obupu, da ostane sam, zapuščen, brez pomoči, brez sorodnikov, brez prijatelja, brez tolažbe.«

»Naj te reši Najsvetejša Devica v mestu žudežev, zvesti prijatelj,« je naglo vzkliknil Kmitič, »ki si mi izkazal toliko dožrega, da bi mi tudi brat ne bil mogel storiti več.«

Andrejeva gospa se je globoko zamislila in dolgo časa je trajal molk, naposled je dvignila svojo jasno glavo in rekla:

»Drežek, ali se spominjaš, koliko sva mu midva dolžna?«

»Če bi pozabil, bi si moral oči sporediti pri psu, zakaj s svojimi ne bi smel pogledati pošle-nega človeka!«

»Drežek, ti ga ne moreš tako pustiti.«

»Kako to?«

»Pojdi k njemu.«

»Glej, čestito žensko srce, kakšna čestita gospa,« je vzkliknil Harlamp, prijel Kmitičevo za roko in jo začel poljubljati.

Kmitiču pa svet ni bil pogodu, zato je začel zmajevati z glavo in rekel:

»Jaz bi šel zanj na konec sveta, toda... sama veš... če bi bila zdrava, ne rečem... pa naj sama veš! Bog varu! kakšnega strahu, kakšnega pripetljaja... Poginil bi od nemira!... Zena je prva in pred najboljšim prijateljem... Gospoda Mihaela mi je žal... toda... sama veš.«

»Jaz pojdem pod varstvo lavdanih očetov. Sedaj je tu mirno, jaz se pa tudi ne ustrašim vsake stvari. Brez božje volje mi ne pade las z glave... a tam morda gospod Mihael potrebuje rešitve...«

»O da, potrebuje!« je pripomnil Harlamp.

»Sišiš, Drežek, Jaz sem zdrava. Krivice mi nihče ne stori. Vem, da se ti ne dá iti...«

»Rajši bi šel s kuharico nad topove!« ji je pretrgal besedo Kmitič.

»Ali mar misliš, da ti ne bo grenko v duši, če ostaneš, kolikorkrat se boš spomnil: prijatelja sem zapustil! Lahko pa tudi Gospod Bog v pravičnem srdu umakne svoj blagoslov.«

»Strašiš me. Praviš, da lahko svoj blagoslov umakne? Tega se bojim!«

»Takšen prijatelj, kakor je gospod Mihael! Sveto dolžnost imaš, rešiti ga.«

»Jaz tujbin Mihaela iz vsega srca Težko je!... Kadar je treba, je treba hitro, ker je tu vsaka ura dragocena! Takoj grem v hlev... Pri živem Bogu, ali res ni drugače mogoče? Da je one tam Bogu, ali res ni drugače mogoče? Da je one tam vrag nesel v Kališko! Saj ne gre zame, ampak zate, srce moje najmilejše! Rajši bi izgubil vse, zate, srce moje najmilejše! Rajši bi izgubil vse, kar imam, kakor pa en dan brez tebe živeti. Klodur mi rekel, da odidem od tebe, ne da bi služil bi mi rekel, da potisnil ročaj meča do vrha v državi, tema bi potisnil ročaj meča do vrha v usta. Dolžnost praviš? Naj bo! Bedak, kdor se še ozira! Da gre za koga drugega, ne za Mihaela, nikoli ne bi tega storil.«

Tu se je obrnil k Harlampu:

»Pojdi, prosim, gospod, z menoj v hlev, ogle-dava si konje! A ti, Olenka, veli spraviti moje stvari skupaj. Naj kdo izmed Lavdancev nadzoruje

mlačev... Gospod Harlamp, vsaj za dva tedna moraš pri nas ostati, da mi boš varoval ženo. Morda se tu v okolici najde kakšno posestvo za v najem. Vzeml Lubič, kaj? Pojdi, gospod, greva v hlev! Čez eno uro odpotujem! Če je treba, je treba!...«

II.

Res je vitez odpotoval še dobro pred sončnim zabodom; žena ga je s solzami v obeh blagoslovila e križem, v katerem so bili v zlato vdani drobič svetega križa. Ker pa je bil gospod Kmitič iz prejšnjih let zelo vajen naglih pohodov, je po svojem odhodu podil, kakor bi šlo za to, da do-seže s plenom bežeče Tatare.

Ko je dospel do Vilna, je jedzil na Grodno in Bialistok, odondod pa je krenil na Siedlec. Ko je prejahal Lukov je izvedel, da so se gospoda Skrzetuskij z otroki in gospodom Zaglombo pravkar dan poprej vrnil iz Kališkega; sklenil je torej, da vstopi pri njih, da bi se mogel s kom uspeš-neje posvetovati, kako rešiti Volodijovskega.

Spregelj so ga torej z začudenjem in radostjo, ki pa se je takoj spremenila v bridke jok, ko jim je razložil namen svojega prihoda.

Gospod Zagloba se ves dan ni mogel umiriti in je nad ribnikom nepretrano tako bridko jokal, da je ribnik narasel, kakor je sam pozneje povedal, in je bilo treba zatvornice odpreti. Ko pa se je izjoval, je ves stvar dobro premislil in je nato pri posvetovanju takole govoril:

»Jan ne more iti, ker je za eodnika izbran, opravkov pa bo mnogo, ko je po toliko vojnih polno nemirnih duhov. Iz tega, kar gospod Kmitič pripoveduje, je razvidno, da se na zimo zglase v Vodoktah štoklje, ker jih tam prištevajo k dolavnemu inventarju in morajo svoj posel izvršiti. Ni čuda, da se pri takem gospodarstvu ne dá ni gospodu na pot, zlasti, ker se ne ve, kako dolgo utegne trajati. Veliko ljubezen si pokazal s tem, da si prišel, toda če naj odkritosrčno svetujem, pravim: vrni se; zakaj tam je treba bližjega...«

lodeo bo preskrbljeno. Vabljeni! — Kaj pa »Domoljubec? Upamo, da se bo krog »Domoljubovih« naročnikov tudi pri nas zopet povečal.

Dolenjske Benetke. Srečno, in blagoslova božjega polno novo leto! Naj bi ne bilo v l. 1939 nobenega naročnika, ki bi se staremu prijatelju »Domoljubcu« izneveril. Vse podatke glede naročanja vseh katoliških časopisov kakor tudi plačila zanje, dobite pri knjižničarju prosvetnega društva ob nedeljah po deseti sv. maši. — Na prošnjo našega župana je prejela občina od banke uprave podporo za gradnjo ceste Dobe-Velike Vadenice. Toliko v vednost tistim, ki razne izmišljotine okoli trosijo.

Dobrepolje. Ze smo dospeli v dobo, ko polagajo naša društva letne obračune svojega delovanja. Ono nedeljo popoldne je imelo naše narljivo Prosvetno društvo redni občni zbor, ki se ga je udeležilo prav lepo število članstva. Prepričani smo, da se bo novo izvoljeni odbor pod predsedstvom Jahača Antona lotil z vso ljubeznijo dela za izobrazbo našega kmečkenga ljudstva. Isto nedeljo je pa imela naša delovna podružnica Sadržskega društva, ki ji predseduje g. župnik Mrkun Anton, krasno uspeli občni zbor. Iz poročil posnemamo živahno delo za napredek naše sadjereje. Na občnem zboru je bila izvoljena stara uprava. Po občnem zboru je inženir Sadar predaval o sadnem izboru za naše kraje.

Kompolje. Minule dni smo položili k večnemu počitku 84 letno preučiteljico Spolar Jero iz Kompolj. Kako je bila priljubljena, je pričal njen lepi pogreb. — Nedavno je pa umrla 83 letna preučiteljica Kralj Marija iz Zagorice. Naj jima sveti večna luč!

Videm-Dobrepolje. V petek 23. decembra je priredila naša šola krasno uspelo božičnico. Po deklamaciji, petju in nagovoru so prejeli najsiromašnejši učenci obleke, perilo, čevlje itd. Vsem, ki so božičnico s polporami omogočili: Bog plačaj!

Kompolje. Pretekli dni smo prejeli odločbo banske uprave iz Ljubljane o gradnji naše samostojne nove ljudske šole, za katero smo se že nad 20 let borili in prizadevali. Naša šola bo tudi narodno obrambna trdnjava v našem kozevskem okraju. Šolo bomo gradili v lastni režiji; gradbeni material že dovažajo.

Bučka na Dolenjskem. Umrl je po dolgi bolezni Martin Znidaršič iz Močvirja. Pokojnik je bil ključar podružnice cerkve sv. Jurija v Močvirju ter je vedno rad čital »Domoljubca«. Pokojniku naj sveti večna luč, žalujotim sorodnikom

naše sožalje! — »Domoljubec« želi vsem svojim prijateljem veselo novo leto in jih vabi, da še ostanjejo v krogu njegovih naročnikov. — Val, ki nameravajo naročiti knjižno kolekcijo Jugoslovanske knjižarne, ki so zelo poceni, naj jih naroče pri našem zastopniku v Zaborštu 8. Pohitite, ker rok za naročitev traja samo do 31. januarja 1939.

Tržišče na Dolenjskem. Od 15. do 18. decembra so imeli fantje duhovne vaje katere je vodil Rudolf Pate D. J. iz Ljubljane. Bog daj, da bi duhovne vaje obrodile obilo sadov! — »Domoljubec« prihaja letos 205 izvolov. Ob novem letu moramo število še povečati, saj nam nudi poleg dobrega čitva še požarno zavarovanje in morda bo pa le kakšen faran dobil kakšno nagrado, katere so razpisane. »Kdor stavi, ta zadenet!« Naj je ne bo hiše v fari, ki ne bi poskusila sreče ter se obenem zavarovala. Prosimo merodajne oblasti za izboljšanje poštinih razmer. Sedaj dobivamo pošto ob pol 12 popoldne. Morda bi bilo mogoče, da bi prišla z vlakom, ki vozi v Sevnico ob pol 8, dočim pride sedaj šele ob pol 11.

Fantovski odsek v Domžalah sporoča vsem imejteljem srečk efektne loterije FO v Domžalah, da je dan žrebanja preložen od 26. t. m. za nedoločen čas. Datum žrebanja bomo javili kasneje.

Studence pri Sevnici. Ob poti, ki pelje na Impolje blizu vasi Spolinje Impolje smo našli žrtev mraza in to občinsko revo leskovške občine Javorjevo Rezo. Gotovo je bila namenjena v vas, a je prehitro onemogla in tako postala žrtev zime. Pri njej so našli 25 kron denarja, knjižico in nekaj podobice; torej o napadu ne more biti govora.

Dražba kožuhovine v Ljubljani bo 23. januarja 1939 v prostorih Ljubljanskega vele-sejma. Dražbo, in to že 27. prireja lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki ima neposredne zveze z inozemskimi odjemalci. Namen te organizacije je, da pomore lovcem do čim ugodnejšega vnovčenja lovškega plena. Plen pa mora biti dobro pripravljen, to je, da so kože dobro in pravilno posušene na zraku, ne na peči! Kože se mora prej dobro očistiti in napeti. Dobro blago pošiljajte na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesajem.

Podpeč pri Dobrepoljah. Ni dolgo tega, kar smo poročali, da je bilo v hišo Ivanca Antona vliumljeno pri belem dnevu in so mu neznanzi zlikovci odnesli večjo vsoto denarja. Preteklo dan je pa bila zopet pri omenjenem posestniku ukradena večja količina koruze.

Iz naših društev

n Ljudske igre: »Tlačanec, »Za grunte in »Crna tenac naročaje na naslov: Redenšek Ivan, Domžale.

Hrastje. Naše prosvetno društvo uprizoni v nedeljo na novega leta dan ob 3 popoldne igre »Trdosrčni vitezi«. V njej je prikazano trpljenje slovenskih kmetov pod graščinskimi jarmom, njih boj in zmaga. Ta igra bo zanimala ne samo okoliške prosvetarje, ki zasledujejo uspehe našega odra, ampak tudi vse kmete, da bodo spoznali, kako trlo borbo je vodil naš kmet že nekaj za svoje pravice. Vabimo vse, da napolnite našo dvorano do zadnjega kotička.

Crnuče. Katoliško prosvetno društvo bo priredilo v soboto 31. dec. ob 8 zvečer »Silvestrov večere« s sledočim sporedom: 1. Čevljarjeva Marija, 2. Krišpin in Fridolin, 3. Fest fant. Med odmorji igra domači »Crnuški fantovski kvartet«. Obilo smeha in zabave. Pridite pogledat!

Trebnje. Cerkevno pevsko društvo priredi s sodelovanjem trebanjske godbe na Novo leto, 1. januarja 1939 v Prosvetnem domu ob 3 popoldne koncert z opero M. Tomca »Slovenski božič. Dobrodošli! — Pokopali smo Martino Kastelic iz Dol. Ponikev. — V Crnem potoku je umrl Janez Janežič.

Dol pri Ljubljani. »Silvestrov večere« priredi naše prosvetno društvo s pričetkom ob 8 zvečer v Prosvetnem domu. Igrali bomo Linhartovo 5-dejansko komedijo: »Matiček se ženit ali »Veseli dan«. Silvestrovanje se vrši kot običajno pri pogrujenih mizah. Prijatelji vesele zabave vljudno vabljeni!

Laško. Efektna loterija preložena. Žrebanje bo neprekljeno 19. februarja 1939, ob 3 popoldne v Laškem. S tem bo tudi omogočeno vsem onim, ki niso pravočasno zvedeli za našo loterijo, da si še nabavijo srečke, ki jih je še nekaj v zalogi. Srečke so le po 6 din, za katere lahko zadenet; nov avtomobil, motorno kolo, par volov, radio, šivalni stroj, enega izmed 24 koles itd.

upnika, ki bi si ne vzel preveč k arcu, tudi če bi ga nagrali in ne hoteli videti. Patientia je tam potrebna in velika izkušnost. Tebe, gospod, pa veže s Mihaelom samo prijateljstvo, kar pa v takem primeru non sufficit. Samo ne jemi se, gospod, ker moraš sam priznati, da sva mu midva z Janom starejša prijatelja in da smo več prigod skupaj doživeli. Mili Bog, kolikokrat je on mene, jaz pa njega v stiski rešil!

»Če bi se jaz odrekel službi deputata (sodnika)« mu je segel v besedo Skrzetuski.

»Jan, to je javna služba!« je strogo odvrnil Zagloba.

»Bog ve,« je dejal žalostno Skrzetuski, »da ljubim svojega bratrance Stanislava odkritosrčno z bratsko ljubeznijo, toda Mihael mi je bližji od brata.«

»Meni je on tudi od rodnega brata bližji, tem bolj, ker rodnega brata nikoli nisem imel. Ni časa, da bi se pripravili o ljubezni. Vidiš Jan, da je ta nesreča sveže udarila v Mihaela, bi ti morda sam rekel: daj rablju (sodniško) čepico in pojdi! Toda zračunajmo, koliko časa je že preteklo, preden je Harlamp iz Čenstohove prispel na Zmudžo, a gospod Andrej z Zmudže do nas. Sedaj ni samo treba iti k Mihaelu, ampak pri njem ostati, ne samo z njim plakati, ampak ga tudi pregovarjati; ne samo kazati Križanega za zgrešen, ampak mu tudi z zabavnimi kratkočasnimi srce in misel razveseliti. Zdej veste, kdo mora iti — jaz! In tudi pojdem, tako mi Bog pomagaj! Če ga najdem v Čenstohovi, ga privedem semkaj; če ga pa ne najdem, pojdem za njim, četudi k Multanom, in ga tako dolgo ne bom nehal iskati, dokler bom mogel z lastno močjo šepce tobaka dvigniti do svojih nosnic.«

Ko sta oba viteza to slišala, sta začela objemati gospoda Zagloba, njega pa je nekoliko prevzelo ganotjs nad nesrečo gospoda Mihaela, pa tudi nad lastnimi napori, ki so se mu obetai. Zato je začel volze pretakati, slednjš pa, ko je imel objemanja dovolj, je rekel:

»Samo za Mihaela se mi ne zahvaljujta, ker mu nista bližja od menec«

Na to Kmitič:

»Ne zahvaljujta se ti za Volodijovskega, toda železno srce bi moral imeti, kogar ne bi ganila ta tvoja pripravljenost, gospod, pomagati prijatelju v potrebi, ne da bi se brigal za napore ali se oziral na starost. Drugi v tvojih letih mislijo samo na topli zapeček, ti, gospod, pa govoriš o dolgi poti, kakor bi imel moja ali gospoda Skrzetuskega leta.«

Gospod Zagloba sicer ni prikrival svojih let, vobče pa ni maral, da bi se pri njem govorilo o starosti kakor o tovariški nadložnosti; čeprav je torej imel oči že rdeče, je vendar bistro pogledal Kmitiča z nekakim nezadovoljstvom in odvrnil:

»Moj gospod! Ko sem nastopil sedemdeset sedmo leto, mi je bilo res zopno v duši, da sta mi dve ostri viseli nad vratom; ko pa mi je minulo osemdeseto leto, je stopil tak dah vame, da mi je še ženitev hodila po glavi. In videli bi, kdo izmed nas bi se prvi imel s čim pohvaliti!«

»Jaz se ne hvalim, pa bi tudi pri gospodu ne skoparil s pohvalo.«

»In gotovo bi te, gospod, spravil v zadrego, kakor sem gospoda helmuna Potočkega v kraljevi navzočnosti spravil v zadrego, ko me je zbadal zaradi starosti; tedaj sem ga pozval na tekmo, kdo izmed naju več kozolev zapored prebrne. In kaj se je pokazalo? Vidiš, gospod Revera je preobrnil tri in hajduki so ga morali vzdigniti, ker ni mogel sam vsitati, jaz pa sem ga lepo naokoli obšel, preobrnilvi skoraj petintrideset kozolev. Vprašaj Skrzetuskega, ki je na lastne oči to gledal.«

Skrzetuski je vedel, da je imel gospod Zagloba že dlje časa navado, da se je v vsem skliceval nanj kot na pričo, ki je povsod zraven; torej ni niti z očesom trenil, le o Volodijovskem je začel znova govoriti. Zagloba, ki se je pogreznil v moik, se je o nečem globoko zamislil; naposled

je po večerji postal boljše volje in je takole spregovoril tovarišem:

»Povem vam, česar ne bi vsakdo znal pogoditi. Glejta, imam v Bogu nado, da se naš Mihael od tega strela laže izliže, kakor se nam je v začetku zdelo.«

»Bog daj,« kako ti je prišlo to na misel, gospod?« je vprašal Kmitič.

»Hm! Tu je treba bistriga domisleka, ki je človeku prirojen, in velike izkušnosti, ki je v vaših letih ne moreta imeti, pa Mihaela je treba poznati. Vsa ima drugačno naravo. V enega, lej, udari nesreča tako, kakor bi vrzel, da govorim iguraliter, kamen v roko. V tem primeru vola po vrhu tlačite toče, a vendar leži kamen tam na dnu in zadržuje naravni tek in ga ovira in tako okrutno razdira in kamen bo ležal, bo razdiral, dokler vsa voda ne steče do Stiksa! Ti, Jan, se lahko pristevaš k takim; toda tem je huje na svetu, ker jih ne mine ne bolest ne spomin. Drugi pa spreime poraz eo modo, kakor bi ga kdo s poslo v obraz sunil. V prvem trenutku se mu pred očmi stemni, potem pa se zave, a ko se mu naroga po udarcu izgubi, tudi pozabi. Oj, boljja je taka narava na tem prigod polnem svetu.«

Viteza sta zbrano poslušala modre besede gospoda Zagloba, on pa je rad videl, da s tako pozornostjo poslušata, in je dalje govoril:

»Jaz Mihaela natanko poznam in Bog mi je priča, da ga tu nočem obrekovati; toda zli se mi, da je on žalov bolj za ženitvijo kakor za onim dekletom. To je brez pomena, da ga je zgrabil strašen obup, saj je to tudi, zlasti zanj nesreča nad vsemi nesrečami. Tudi si ne moreta misliti, kakšno veselje je imel ta dečko do ženitve. V njem ni nobene lakomnosti, nobene častilobnosti, nobene sebičnosti; svoje je popustil, premoženje toliko kakor izgubil, za plačo ni opominjal; za vse svoje delo, za vse zasluge pa ni od Gospoda Boga in ljudovlade nič drugega pričakoval kakor samo ženo. In sam pri sebi je preduril, da mu tak hleb pristoji; že ga je imel del

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Pogled nazaj

Spet se leto nagiba k zatonu. Kakor se ustavi žlovek, ki speši korak po strmih in napornih potih, na primernem mestu in pogleda na prehojeno pot, tako je prav, da se tudi stanovska organizacija slovenskega kmeta sedaj ob sklepu leta ozre na svoje delo v tem letu, nato pa spet odločno in pogumno nameri svoj korak v bodočnost.

Mirno lahko zapišemo, da more Kmečka zveza biti na leto 1938 v resnici ponosna. Na svojo stanovsko organizacijo je pa upravičeno lahko ponosen tudi naš kmet. Samo bežno pregledno najvažnejše dogodke, pa se bomo prepričali, da je res tako! Saj vseh številnih posredovanj pri oblasteh, s katerimi je bilo kmečkemu stanu prihranjenega marsikaj neprijetnega, prihranjen marsikak dinar in dosežene marsikateri ugodnosti, ne kaže naštevati, čeprav bi bilo tudi to koristno. Zavezali bi jezike tistim nergačem in večnim nezadovoljnjem, ki neprestano pojo isto pesem: »Kaj je pa KZ za kmeta že naredila? Saj je vse eno, ali sem član ali ne, saj nimam nič od organizacije.« Če bi ti ljudje mogli pregledati in preceniti vse korake, ki jih je KZ že storila tudi za njegov prid, pa tudi uspehe, ki jih je dosegla, čeprav jih ni obetala na veliki zvon, bi moral — če je poštnjak — spostljivo sneti klobuk z glave.

Oglejmo si danes le poglavitno delo svoje organizacije v tem letu! Najprej sijajni občni zbor v Celju. Kdor si je med Slovenci do tedaj še mislil, da je Kmečka zveza zgolj društvo na papirju, je moral dne 20. februarja svojo misel temeljito popraviti. Samo povedite slovensko organizacijo, pri kateri pride na občni zbor nad 500 delegatov! In kako je ubrano potekal dnevni red! Nič prekaža, nič zapovedanja, čeprav živahnost in navdušenje. Zastopstvo našega kmeta je pokazalo, da je slovenska kmečka stvar v dobrih rokah. Pa kako važna vprašanja so bila v razpravi. Samo eno, dve omenimo! Vprašanje zavodov v Ljubljani in Mari-

boru za ohranbo in vzgojo bodočih učiteljev iz kmečkih družin. Tehtno beseda je spregovoril kmečki parlament v Celju o prevažni zadevi. Njegova beseda je močno odjeknila na merodajnih mestih in že se kažejo sadovi. Take velike reči se ne ustvarjajo čez noč; zato tudi ta dva zavoda še ne stojita, ali vse je na najboljši poti.

V Celju je bila spregovorjena tudi odločna beseda o kmečkem socialnem zavarovanju, zlasti za starost in onemoglost. Težko vprašanje je to, ki ga je obravnaval tudi »Domoljub« v svoji anketi. Ni ga mogoče zadovoljivo rešiti na hitro. Ali danes lahko povemo kmečkim ljudem, da Kmečka zveza skupno s Kmetijsko zbornico kmečko socialno zavarovanje temeljito obravnava in da so sprejeti sklepi, da se vsaj najbolj pereče strani te važne zadeve čimprej spravijo v življenje. Mlada je v sedanjih obliki Kmečka zveza — pred seboj je pa našla kopico prevažnih kmečkih vprašanj, ki zahtevajo vestnega razmišljanja in tehljanja — ne prikažite od nje čez noč rešitve, ker se ne sme brezplodno zaletavati in s tem stvari več škodovati kot koristiti.

Znano je, koliko je KZ v zginjajočem letu žrtvovala svojega dela za ustanovitev skupne združne blagovne centrale. Sklicala je nešteto posvetovanj in zborovanj. Če njeno prizadevanje še ni uspešno zaključeno, ni treba, da bi vrgli puško v koruzo. Do gospodarske osamosvojitve kmečkega stanu mora priti, če ne danes, pa jutri, toda čimprej. Za veliko gospodarsko-združno ustanovo pa je treba predvsem ustvariti temelj v kmečkem ljudstvu samem. Kmečka zveza bo svoje članstvo pregnetla iz koristljubnih samoljubcev v ljudi, ki bodo imeli srce za skupne koristi stana in naroda. Na delu smol Delama pa zlasti pri mladini, ki ji je treba snijprej obrniti pogled nazaj k zemlji in kmečki domaciji.

Ali ste kaj slišali, v čem so tekmovali mladini

eki odsek KZ? Ne, kdo bo bolje tekel, više skočil ali lepše korakal, marveč, kdo bo imel lepše osnažen in urejen hlev in živino v njem, kdo bo lepše uredil svoje dvorišče in gnojišče, pri dekletih pa, katera bo čisteje snajžila domačo hišo, kuhinjo, bolj ljubeče negovala svoj vrtec in rože na oknih. In veste, kaj je ta mlada organizirana volja dosegla pri posameznih članih? To, da so se stroge komisije čudile, odkod ta sprememba: prej zamenjarjen hlev, dvorišče in gnojišče je bil urejen, da ga skoraj ni bilo mači spoznatil! Iz prej zaduhlih hiš, umazanih kuhinj in mrkih oken so kmečka dekleta napravila snažne, zdrave in vabljive kmečke domove. Tako je Mladinska kmečka zveza prišla po načrtu za delo tam, kjer je bilo najbolj potrebno.

S podobnim delom nadaljujemo in bomo nadaljevali, ker Kmečka zveza, ki jo vodijo kmečki možje, dobro ve, da so trdna podlaga vsakega duhovnega, kulturnega napredka na deželi — urejene gospodarske razmere kmečkega stanu. Dobro ve, da bi s propadanjem kmečkega gospodarstva nujno obvisle v zraku naše prosvetne pridobitve in da bi bila ogrožena vsa naša mogočna kulturna zgradba, če se zamaje in poruši slovenski grunt. Kmečko mladino čakajo prevažne naloge, za katere se ji je treba temeljito pripraviti. In kmečka mladina, prav stanovsko vzgojena in gospodarstveno temeljito podkavana bo morala biti ona čudodelna sila, ki bo naše kmečke domove prekrasila z novim, svežim duhom skupnosti, iz katere bo nujno zrastle gospodarska, pa tudi kulturna osamosvojitve kmečkega stanu; da se bo sedanjim nepravilnim kulturnim in gospodarskim tož, ki preplavlja našo deželo z meščansko kulturo in gospodarstvom, obrnil in da bo jedro kulturne in gospodarske moči v veji slovenski zemlji naš kmečki dom. Potem se nam Slovencem ni treba bati ničesar! Tisoč let suženjstva — od Frankov do razsula Avstro-Ogrske — je zgorev dokaz, da je samo kmečka hiša sposobna ohranjevati vero, narodnost in jezik, pa naj se zgodi karkoli.

Ko obujamo spomine na delo Kmečke zveze, ne moremo mimo mogočih taborov, ki so jih priredile posamezne krajevne in okrajne organizacije. Letošnji tabori so bili liki mogočen vihar, ki se

v usta, tedaj pa, kakor bi mu kdo v brke puhal! Tu imaš sedaj, poidi! Kaj čuda, da ga je zgrabil obup. Ne rečem, da ni žaloval tudi za dekletom, toda, kakor mi je Bog mil, tako gotovo je njemu bolj žal za ženitvijo, četudi bi on sam prisegel, da je nasprotno res.

»Bog daj!« je ponovil Skrzetusk.

»Pocakajta! Naj se mu le one dušne rane zapro in s svežo kožo pokrijejo, pa bomo videli, ali se mu prejšnje veselje ne povrne. Periculum je samo v tem, da ne bi bil zdaj sub onere obupa česa storil ali eklenil, kar bi bilo potem njemu samemu žal. Toda kar se je moralo zgoditi, se je že zgodilo, ker je v nesreči odločitev nagla. Moj sluga že jemlje obleko iz skrinj in jo pripravlja, torej ne pravim tega zato, da ne bi šel, hotel sem le vaju, gospoda, potolažiti.«

»Znova boš, očka, Mihaelu obliži!« je rekel Skrzetusk.

»Kakor sem bil tudi tebi. Ali se spominjaš? Da bi ga le kmalu našel! Bojim se namreč, da se v kakšni samotni pritaji ali izgine v daljnjih etapah, ki jih je od mladih nog vaju. Ti, gospod Kmitič, si mi očital starost, jaz pa ti povem, da če je kdaj bral sel z listom tako hitel, kakor bom hitel jaz, mi velite po povratku vleči niti iz stare evile, grah luščiti ali pa mi dajte kodeljo v roke. Ne bodo me zadržale neudobnosti, ne bo me zapeljala tuja gostoljubnost, ne jed in tudi ne pijača me ne bošta ovirala v naglici. Nista še videla tamne kega pohoda! Ze zdaj komaj sedim; tako mi je, kakor bi me kdo pod klopjo s šilom zbadal; že sem si dal tudi popolno erajco namazati s kozlovskim lojem, da se bo gadu gnusilo...«

III.

Vendar gospod Zagloba ni potoval tako hitro, kakor je obetal sebi in tovarišema. In čim bliže je bil Varšavi, tem počasneje je potoval. To je bilo tisti čas, ko se je kralj Jan Kazimir, veliki

državnik in vojskovodja, ki je bil pogašil sosedne požare in ljudovlado kakor iz potopa izpeljal, odrekel vladanju. Vse je pretrpel, vse prenesel, vsem udarcem, ki so prihajali od zunanjega sovražnika, nastavljal prei: ko pa je polem nameraval izpeljati notranje reforme, pa je namesto pomoči od naroda žel le upor in nevažnost, tedaj je prostovoljno snel s posvečenih senc to krono, ki mu je postala neznošno breme.

Okrožni in generalni zbori so bili že zasedli in primas Pražnovski je določil konvokacijo za 5. listopad.

Velika so bila zgodnja prizadevanja raznih kandidatov, veliko tekmovanje različnih strank, a čeprav naj bi to šele elekcija odločila, je vendar vsakdo razumel neobičajno važnost konvokacijskega zbora. Polovali so torej v Varšavo poslanci z vozovi in konji, s elužinčudjo in strežaji, potovali so senatorji, a pri vsakem krasen dvor.

Po cestah je bilo tesno, krčme zasedene in iskanje prenočišča združeno z veliko izgubo časa. Vendar so gospodu Zaglobi odstopili prostor zaradi njegove starosti, zato pa je bila njegova nezimerna slava marsikateri vzrok zamude, ki se ji ni bilo mogoče izogniti.

Doepel je na primer do kakšne krčme, tam pa je bilo že vse nabitno polno; pa stopi iz nje odlična osebnost, ki jo je bila z dvorom vred zasedla, radovedna, kdo je prišel. Ko pa vidi starca z brki in brado, kot nileko belo, pravi ob pogledu na tako dostojanstvenost:

»Prosim gospoda dobrotnika, da gre z menoj v sobo na primerno zakusko.«

Gospod Zagloba ni bil surovež in ni odrekel, ker je vedel, da bo poznanje z njim vsakomur drago. Ko ga je torej gostitelj spustil čez prag in ga nato vprašal: »S kom imam honor?« je on samo roke uprl ob boke in vedoč, da bo učinkovalo, je odgovoril z dvema besedama:

»Zagloba sumi.«

In res so ni nikoli pripetilo, da bi po teh dveh besedah ne bilo sledilo veliko obijanje, vzklikanje: »Ta dan zapišemo med najseročnejše!« in klicanje tovarišev ali dvorjanov: »Glejte, to je vzor, gloria et decus vsega viteštva ljudovlade!« Hiteli so torej občudovat gospoda Zaglobe, mlajši pa so prihajali, da bi poljubili rob njegovega popotnega župana. Nato so potegnili z vozov sodčke in steklenice in sledilo je veseljačenje, ki je trajalo večih več dni.

Splošno se je mislilo, da gre kot poslanec na konvokacijo; ko pa je rekel, da ne, je bilo začudenje splošno. On pa se je opravičeval, da je odstopil mandat gospodu Domaševskemu, da bi mogli tudi mlajši poprijeti pri javnih zadevah. Nekaterim je tudi povedal vzrok, zakaj je šel na pot; druge pa, ko so ga izpraševali, je odpravljal z besedami:

»No, od mladih nog sem vaju vojne, pa se mi je že na stara leta zahotelo zaplesati z Dorošenkom.«

Po teh besedah so se mu še bolj čudili. Toda nikomur ni bil zato manj vreden, ker ni potoval kot poslanec, saj se je vedelo, da se tudi med razsodniki nahajajo taki, ki premorejo več od poslancev samih. Sicer pa je vsak senator, tudi najznamenitejši, upošteval okolnost, da nastopi čez nekaj mesecev elekcija, a tedaj bo imela vsaka beseda moča, ki uživa tako slavo med viteštvom, neprecenljivo vrednost.

Ravno tako so objemali gospoda Zaglobe in se mu poklanjali tudi največji gospodje. Gospod podleški je pil z njim tri dni; gospodje Paci, ki jih je srečal v Kalušinu, so ga na rokah nosili. Marsikateri mu je velel potihem potisniti v voz tudi znatne darove: od žganja in vina do dragocene izdelanih posodic, sabelj in pištol.

Služabništvo gospoda Zaglobe se je zato dobro godilo, on sam pa je kljub sklepu in obljubi potoval tako počasi, da je šele tretji teden dospel v Minek.

(Nadaljevanje prihodnj.)

Vse, kar je prav...

govoril perilo drug drugemu po pranju s terpentinovim milom »Oven«; da pa je tako lepo čisto in sveže ter prijetno dišeče, je zasluga mila »Oven«

OVEN

terpentinovo milo

vzbudi in zajame s svojo močjo vse; najlepši je bil pa skupni tabor dne 7. avgusta pri Mariji Pomagaj na Brezjah. Kar smo doživeli na Brezjah, se popisati ne dá. Saj se bodo podrobnosti kmalu zabrisale — ljudje hitro pozabljamo, dostikrat žal tudi kaj takšnega, kar je škoda, da se pozabi. Ali enega ne bomo nikoli pozabili — jedra prvega kmečkega tabara na Brezjah, ki se glasi: Z božjo pomočjo in pod varstvom brezjanske Marije Pomagaj je v organizirani skupnosti slovenski kmečki stan stopil na plan, da — nikomur na škodo — izvojuje svoje stanovske pravice in pravice slovenskega naroda, čigar nosilec je in ostati hoče. Na Brezjah je slovenski kmet nameril odločen korak v novo, lepo bodočnost, kakor poje njegova himna:

Mi smo slovenske zemlje orabi,
orjemo duše, urimo dlan.

Volje smo skupne zvesti kovači,
kujemo kmetu — vstajenja dan!

Še na tale ne smemo pozabiti: Kmečki zvezi je vera — kakor kmečki hiši — življenje in ravnanje po njenih postavah. To je javno pokazala na Brezjah, ko je svojo organizacijo posvetila Mariji, pokazala pa tudi na zahvalno nedeljo, ko so njeni mladinski odseki prvič v slovenski zgodovini organizirano obnovili staro navado, da kmet prinese od pridelkov nekaj Božu v zahvalo. Prinesli so kmečki fantje in dekleta sadove zemlje in božjega blagoslova v cerkev in skupno zapeli zahvalno pesem. Takšna je naša pot bila do sedaj, takšna bo v bodoče.

Fran Erjavec:

Med hmeti po srednji in zapadni Evropi

Uvod.

Eno izmed najvažnejših izobraževalnih sredstev je potovanje. Kujiga, predavanje in slika nam povedo lahko mnogo, a jako mnogo je tudi stvari, ki jih s temi tremi sredstvi nikakor ne moremo zadostno spoznati, temveč si jih moramo sami ogledati od vseh strani.

Potovali so tudi naši kmetje že od nekdaj jako radi. Ze stoletja in stoletja hodijo jako radi na božja pota, ki navadno nimajo zgolj nabožnega značaja, temveč vidijo ob tej priliki tudi druge kraje, ljudi in razmere. Za naše rokodelske pomočnike je bil »fremd« včasih nekako obvezen. Ko so se izučili, so delali še kratek čas pri svojem mojstru kot pomočniki, nato so se pa za par let napotili v napredne severne in zapadne dežele, da so se tam v svoji stroki izpopolnili in šele po svoji vrnitvi iz tujine so veljali kot res popolnoma izučeni. In mnogi gorenjski kmetje so imeli včasih navado, da so pošiljali sinove, ki so bili namenjeni za bodoče gospodarje, za eno leto ali celo za več, na Koroško, ne le zato, da bi se naučili tam nemško, temveč tudi zato, da bi spoznali tamošnji način kmetovanja. Na Danskem je pa splošna navada, da gre kmečki sin za nekaj časa služiti in ob enem učiti se h kakemu res naprednemu kmetu precej daleč od doma. Iz enakega razloga mnogi spodnje štajerski kmetje svojih sinov niso pošiljali v domače kmetijske šole, temveč v kako severno štajersko. Isto je bilo s kmečkimi hčerami. Mnogo starejših naših gospodinj se je šolalo pri Gospej sveti.

Ko se je nekako po l. 1900, naš kmet gospodarsko zopet precej opomogel in se je začelo pri nas vsepovsod preproditeljsko gibanje, združeno z željo po umnejšem in naprednejšem kmetovanju, so razne ustanove ponovno pridile tudi poučna potovanja manjših skupin kmetov zlasti na Češko, a nekateri posamezniki so tu in tam zašli včasih tudi v Nemčijo, na Dansko in v Švico. Po vojni pa razna strokovna društva, n. pr. sadjarji i. dr. radi prirejajo krajše poučne izlete, da se seznanjajo s stanjem dotične panoge v naprednih krajih (lani so bili n. pr. sadjarji celo v severni Italiji).

Ze te kratke navedbe dokazujejo, da je tudi naš kmet že od nekdaj čutil važnost potovanja in neposrednega ogleda kmetovanja po tujih,

kmetijsko naprednih krajih. Naša revščina je pa povzročala, da se tega prevažnega izobraževalnega sredstva nismo mogli posluževati v še večji meri. V raznih kmetijskih člankih in predavanjih se pa ob vsaki priliki vendarle radi sklicujemo ravno na razne kmetijsko napredne dežele in narode, da bi s tem podkrepili svoja izvajanja. Posebno radi navajamo v to vrho Češko, večkrat tudi Nemčijo in včasih še Švico ter Dansko. Toda že zadnji dve deželi pozna pri nas le redko kdo iz lastnega opazovanja, temveč kvečjemu nekoliko le iz člankov in predavanj.

Da, mnogo se je iz navedenih dežel lahko učimo, a razen teh je potem še cela vrsta drugih, kakor so n. pr. Nizozemska, Luksenburška, Švedska i. dr., ki jih pa žal skoraj ne poznamo več niti iz knjige, člankov in predavanj. Vsaj v kmetijskem pogledu ne. Eno je namreč potrebno poudariti: saj je pri nas razmeroma mnogo ljudi, ki so prišli tudi daleč po svetu, ki so videli toliko in toliko dežel, narodov, mest, muzejev itd., a ki dotičnih dežel in narodov vendarle ne poznajo. Na tisoče in tisoče naših ljudi je bilo leta in leta v Ameriki, a koliko izmed njih bi nam n. pr. vedelo kaj povedati o ameriškem kmetijstvu. Res je namreč, da pri navadnem potovanju vidimo marsikaj lepega in zanimivega, toda če hočemo kako posebno stran kaže dežele ali naroda res spoznati, se moramo prvič na potovanje skrbno pripraviti, in drugič dotično stran v dotični deželi skrbno proučevati, kar navadno ni tako lahko.

Jaz sem v življenju mnogo potoval. Ze leta 1922. sem bil n. pr. šest tednov po vsej Nemčiji, toda tedaj je v šestih tednih morda nisem toliko spoznal, kot sedaj v osmih dneh, ko sem šel gori s točnim programom, dobro pripravljen in sem skušal proučiti, to pa pač podrobno vsaj eno plat Nemčije, v kateri se pa potem bolj ali manj odraža navadno ves značaj in kultura dotičnega naroda. Razne okoliščine so namreč nanesle tako, da mi je bilo v letošnjem oktobru in v novembru mogoče prepotovati bivšo Avstrijo, Nemčijo, Dansko, Nizozemsko, Belgijo, Luksenburško, del Francije, Švico in gornjo Italijo. Proučeval sem organizacijo in stanje izobrazbe in vzgoje kmečke mladine ter imel ob tej priliki možnost v precejšnji meri spoznati

tudi kmečke in kmetijske razmere po teh deželah sploh.

Ker je imelo najbrž malo »Domoljubovih« bralcev priliko te dežele videti, vseh pa morda sploh nihče, bo gotovo mnoge zanimalo, kako živi in gospodari kmečko ljudstvo po teh krajih. Vsekakor lahko prištevamo navedene dežele med najkulturnejše in tudi kmetijsko med najnaprednejše na svetu, zato upam in sem prepričan, da bi popis take poučne poti ne bil samo zanimiv, temveč da bi premnogi dobili iz njega tudi mnogo, mnogo koristnih pobud za svoje lastno kmetovanje. Ta okoliščina in pa dejstvo, da naš kmet podobnih popisov nima preveč na razpolago, sta me napotila, da sem se odločil svoje potovanje popisati tudi za »Domoljuba«. Vsaj v majhni meri naj ta popis nadomesti osebno poučno potovanje »Domoljubovih« bralcev v te dežele. In poučna potovanja — kakor sem dejal — niso le jako koristna, temveč za kmeta celo neobhodno potrebna.

I. V bivši Avstriji.

Ker poznam prelepe alpske doline, skozi katere se vije železnica iz Ljubljane do Solnograda, že od poprej, sem se odpeljal iz Ljubljane z večernim brzovlakom. Na Jesenicah postaja človeku kar težko, ko začenjajo stopati v vlak nemški sprevodniki in nemški cariniki. Pred stoletji je segala slovenska zemlja še daleč, daleč tja v solnograške in tirolske Alpe ter na severnovzhodne kraje skoraj do Donave, a do srede preteklega stoletja smo se morali umakniti Nemcem že skoraj do Drave, kjer smo se skušali potem vzdržati z obupnimi napori. Toda nesrečni plebiscit l. 1920. je izpodnesel precej tal tem naporom, nadaljnji udarec je bila pa potem priključitev Avstrije k veliki Nemčiji, ki se je izvršila letošnjo pomlad. Toda vseh upov ne smeta nikoli izgubiti ne posameznik in ne ves narod.

Res, človek se kar ne more in ne more vživeti v kruto resničnost, da se vozi že nekaj minut od Jesenic dalje, sicer še vedno po slovenski zemlji, a vendarle že po — Nemčiji. Kar všeč mi je bilo, da je bila tema kot v rogu in da nisem mogel videti teh lepih krajev, ki so tvorili pred davnimi stoletji srce naše lastne slovenske države, Karantanije in kjer je bilo še sredi preteklega stoletja prav za prav središče našega slovenskega slovestvenega udejstvovanja, a kjer se bori naš rod sedaj le še za gol obstanek.

V kupeju je sedelo le nekaj bolgarskih dijakov, ki so odhajali v Nemčijo študirat in pa preprosta Hrvatca, ki se je peljala za možem v Ameriko. Postajal sem zaspan. V Beljaku sem še pogledal skozi okno, nato pa skušal zadržati. Špitala, zadnjega severno zapadnega mejnika slovenskega ozemlja že nisem niti opazil več. Vlak, ki je elektrificiran in torej prost nadležnih saj in smradu, je mirno drl po tesnih alpskih dolinah in skozi neštete predore mimo Badgasteina, Bischofshofna itd. in ravno ko se je začelo dobro daniti, je zavozil na kolidvor v Solnogradu. Poznam vse večje kolidvore v Jugoslaviji, a tako udoben, lep in modern kot je solnograški, ni nobeden naš, čeprav je Solnograd skoraj za tretjino manjši kot Ljubljana.

Solnograd je krasno letoviško mesto. Svoj pečat so mu utisnili solnograški nadškofje, ki so imeli že od davnine tesne zveze tudi z našo slovensko zemljo. Od tod se je namreč začela širiti krščanska vera med tedaj še poganskimi Slovenci in mariborska škofija je bila podrejena menda še do prevrata solnograški cerkveni provinci. Na velik pomen Solnograda kot važnega cerkvenega središča nas še danes spominja mogočna katedrala, potem nekdanja nadškofijska palača, v kateri je sedaj jako lep muzej, številni samostani itd. Ker sem bil že ponovno v Solnogradu, si teh in mnogih drugih lepot in znamenitosti nisem ogledoval, temveč sem odšel po kratkem odpočitku takoj po svojih poslih.

(Nadaljevanje.)

Kmetie!

Vaša stanovska organizacija je
Kmečka zveza!

DROBTINE

Postarjevanje vzrlih listin in dokumentov se vrši s tem da se iste pustijo nekaj časa v žrnkasti kavi.
Cambi za cerkveno zbirko. Metodslavski misijonarji v Južni Avstraliji sprejemajo z veseljem pri zbirki namesto novcev tudi — gumbje.

Dragocena zbirka gumbov. Nedavno je neki Londončan prodal nekemu Američanu svojo veliko zbirko voliških gumbov za znesek 150.000 dolarjev.

Promože Japonke osojio na sebi kar po 9 vrst oblek; zato potrebne taka Japonka po celo uro, da se po svojem obleče.

Za izdelovanje preprog rabijo tudi kozje brade (brke).

Največja preproga na svetu se nahaja obetena v nekem londonskem kino-gledališču Ista je 100 čevljev dolga, tehta 1 tono; dvigniti jo zamore samo 20 kreških mož.

Perzijski so najboljši umetniki za izdelovanje preprog. Nekateri so tako fino naredeni, da se rabi po tisoč vbojilajev in vozlov na en štrjaski palec.

Umeten glas padanja dežja. Da je mogoče na radio postajah proizvajati primer deževja, se pred mikrofonom meče riž v kosarico obdano z rujavim papirjem; to povzroča glas padanja kapelj.

Hribar obišče svojega starega znanca, kate-rega najje vsega obveznega v postelji.

»Kaj se ti je zgodilo?«

»Nesreča z avtomobilom.«

»Pa nisem vedel da imaš avto.«

»Jaz ne pa oni ga je imel.«

V restavraciji Če ne mislite plačati, pokličem stražnika! — Tako, ali bo on plačal zame?

Natančen. Neki gospod je naučil svojega slugo, da je popolnoma razumel njegove želje. A ko je zjutraj zaklical iz spalnice: »Zajtrék' takrat mu je moral sluga prinesiti kavo sladkor, maslo in sir, vrlo teza mu je moral preskrbeti pošto, dnevne liste, pred vratmi pa je moral biti pripravljen avto.

Nekega dne zaklicé gospodi: »Bolane!

Sluga je izginil in se vrnil tebe opoldne.

»Kje si bil toliko časa, ga je nadržal.

»Poklical sem zdravnika, izbral grob, naročil kredo in vence ter dal vesti o vaši smrti objaviti v časopisih.«

Ženini in neveste!

Rešeni ste velike skrbi

Ne oremičujete kam bi se podali nakupovati bala. Z zausanjem pojdite v staroznano domačo

Groskovo trgovino v Trebnjem,

kjer Vas časa **v povečani trgovini** zares velika izbira vakovrstnega blaga. Vašemu okusu odovariatioča moda, strokovna in vestna posrežba, zajeamčeno najboljša kvaliteta, najnižje cene so ona priporočilna sila ki bo tudi Vas zadovoljila. Vse kar rabi mladi par — je pripravljeno; najnovejši štofi za moške obleke in suknje, klubki srace, kravate, rokavice. Najnovejši vzorei volnenega in svilen-ga blaga za nevestine obleke in plašče, sprednje perilo, nogavice, venčki, šopki in razni nakiti, svileni robci. Vse vrste posteljnine, rjube, posteljna pregrinjala, kovrte, žične posteljne mreže, morska trava, žima, stoli, škafji itd. Raznovrstna plehasta, železna in porcelanasta posoda, steklene kozare, čajni, vin-ki in kavni servisi. Nabavite usnje, raznobarna hoksi, ševroni, trpežni podplatni itd.

Vsaka nevesta dobi za spomin zastonj primerno darilo!

Vsem mojim cenjenim odjemalcem želim srečno in zadovoljno novo leto!

IVAN A. GROSEK

Trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki
Trebnje na Dolenskem

Mali oglasnik

Vsaka druga vrstica ali nje prostor veča za enkrat Din 5. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo potov ca, ako kupujejo kmetijske potrebšćine ali prodajajo svoje pridelke ali išćejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vasevcev in narobe.

Slamoreznico

na ročni pogon, močno, krogljeni tečaji, 12 col, za takojšno uporabo, prodani En dvovrstni voz močen nosilnost do 400 kg. Dvovrstne močne sani (pokel) z zavoro »predaj. Vse v zelo dobrem stanju. Cena ugodna. Marija Zupančič posestnica, Gabersko-Trbovlje.

Službo upravnika

ali oskrbnika večjege po-estva že im spremiti. Sem pošten, trezen, star 39 let, neoženjen. — Položim tudi kaveljo ako je potrebno. Vite Jože, Rače Planca

Bri'ne in fine

dobite v najboljši kakovosti pri Fran Pogačnik d. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) c. 33 (stavna skladišća Bačkan).

Starinske knjige

časnik, listine kupim. Ponudbe »Privatnik« na upravo Domoljuba štev. 10.888.

Hiša s hlevom

in vrtom v najbližji okolici Kamnika se prodaj za nizko ceno. — Več se poizve pri Novak Leopoldu, Vrhnje št. 25, p. Kamnik.

Gepelji peceni prodaj

Hiševvar, Zapore, p. Smlednik.

Velik sadni vrt

z zelo dobro lego hiša in njiva ugodno naprodaj. Poizve se v zapušćju v Smledniku.

2500 Din

potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno. Pišite »Anon. Maribor.

Hlapca pridnega,

štenega, vajnega konj in kmetijskih del sprejemem. Naslov v upravi »Domoljubac« pod štev. 19.639.

Za vsako priliko

nudimo najboljšje po vršnike, perilo in vsa oblačila najceneje. Prošek, Sv. Petra c. 14

Slamoreznico

v kakršnenkoli stanju, ročno ali pogonsko, kušim, Ljubljana VII, Za vaslo 6.

Tezak voz in sani

naprodaj, Gaberje 28, p. Dobra

Prodaj takoj

hišo z vrtom, hlevom in njivo. Primerno tudi za kovača v okolici Ljubljane. Cena 19.000 Din. Naslov v upravi »Domoljubac« pod številko 20.064.

Prodaj hiša

za plemo, starega 15 mesecev, pasma »Pinegavara«, Dermastja, Zavrh, Medvede.

Sprejem učenca

za kovaško obrt, tudi revnijšega, ki bi ga podpiral. Ponudbe na upravo Domoljuba pod »Takojs« štev. 20.082.

Deklo pridno pošteno,

sprejemem. Škafar, Crna vas 177, Ljubljana.

Gepelji Pintar, Sv. Dub

štev. 4, Škofja Loica.

Kmečkega fanta

sprejemem v stalno službo k tovrstnemu avtomobilu, kateri mi posodi v gotovini okrog 30.000 Din pod po'nim jamstvom. Plača 800 Din mesečno, hrana in stanovanje. Poleg tega se pri meni izuč za šoterja. — Pismene ponudbe na upravo Domoljuba pod »Avtopodjetje«, štev. 20.081.

Dobro obranjen biljard

tepe šunarsani in močen gozdarski voz radi selitve ugodno prodam. Krže Ivan, Sodražica.

Deklo za vsako delo

sprejemem. — Henrik Bilenc, mizarstvo, Vižmarje.

Na večjo kmetije

sprejemem žensko, večšo gospodinjiskih del v hiši in kuhinji. Plača po dogovoru, nastop takoj. Marija Humar, Bed Grad 119.

Kmečko dekle

15 letno, kršćanski značaj, sprejme Naglič, šćetarstvo, Vižmarje—Št. Vid nad Ljubljano.

Lahke sani prodam.

Pezdin Jakob, Vnanje gorice št. 44, Brezovica.

Hlapca in dekle

za kmečka dela sprejemem. — Perko, Ljubljana VII, Vodnikova štev. 50.

Krasno tele-bikec

simendolec od prav dobre mlekarice, je za plemo naprodaj. Vrtnik, Ljubljana, Tržaska cesta 175.

Vinogradno posestvo

kupim. Ponudbe z opisom posestva, poslopij ter cene na upravo Domoljuba pod »Vino-grad« štev. 19.725.

Kolarskega vajenca

ki resnično čuti poklic za to obrt, sprejme takoj Petkovšek Franc, Drenov grič štev. 28, Vrhnika.

Robilo lepo, brejo,

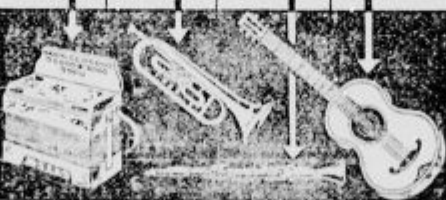
proda Lovrene Janša, Plesivica št. 11, Brezovica.

Fanta 16 do 18 let

starega, išćem za kmečka dela. Babnik Andrej, Dravljje 48, pri Ljubljani.

Brezplaćen pouk v granju, zahlevaje brezplaćen katalog.

Harmonike od Din 59	Frompte od Din 520	Klarineti od Din 120	Gitare od Din 118
---------------------	--------------------	----------------------	-------------------

MEINEL & HEROLD d.z.

zal. tvornice MARIBOR št. 107
 glasbil

GAMA

izdelek najboljši, enak inozemskim, nad polovico cenejši, 10-letna garancija, šćedilnike vseh velikosti izdeluje

Podržaj Ciril, Iq 147 pri Ljublj.

Črni gaber

od 16 cm premera in 120 cm dolžine naprej išćem vsako množino. — Ponudbe pod »Ostryas« na upravo Domoljuba štev. 20.091.

Krojači, šivilje!

Dagasko in moško krojno knjige dobite pri:

KNAPELJ ALOJZIJ - Ljubljana, Nrtičevniška ul. 21. Najnovejši sistem! Zahtevojte prospekt!

Nov redini prašek

»REDIN« za prašće. —

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašće. Zadošćuje samo 1 zavitek za 1 prašćea ter stane 1 zavitek 6 din, po pošti 12 din; 3 zav. po pošti 24 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh vam je zagotovljen.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Pazite: pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih z napisom »Redin«.

V vsako hišo »Domoljuba!

»Domoljuba« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac« naročnino, inšćerate in reklamacije pa uprava »Domoljubac« — Ozlasi se zaračunavajo po posebnem ceniku — Telefon uredništva in uprave: 40-04
 Izdajatelj: dr Gregorij Pečija. — Urednik: lože K. — Za jugoslovansko tiskarno: Karel Čež.

